

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

MUHASEBE FİNANSMAN

**VARLIK HESAPLARI
344MV0022**

Ankara, 2011

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. YEVMİYE (GÜNLÜK) DEFTERİ.....	3
1.1. Yevmiye Defterinin Şekli.....	4
1.2. Açılış Kaydı	6
1.2.1. Muhasebe Fişi Düzenleme	12
UYGULAMA FAALİYETİ.....	15
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	18
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	20
2. DÖNEN VARLIKLAR VE ENVANTER İŞLEMLERİ	20
2.1. Hazır Değerler.....	21
2.2. Menkul Kıymetler	23
2.3. Ticari Alacaklar.....	27
2.4. Diğer Alacaklar	34
2.5. Stoklar	35
2.6. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri.....	43
2.7. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	43
2.8. Diğer Dönen Varlıklar.....	45
UYGULAMA FAALİYETİ.....	48
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	50
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	51
3. DURAN VARLIKLAR VE ENVANTER İŞLEMLERİ	51
3.1. Ticari Alacaklar.....	51
3.2. Diğer Alacaklar	53
3.3. Mali Duran Varlıklar.....	53
3.4. Maddi Duran Varlıklar	55
3.5. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	57
3.6. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar.....	59
3.7. Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	59
3.8. Diğer Duran Varlıklar	61
UYGULAMA FAALİYETİ.....	62
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	65
MODÜL DEĞERLENDİRME	68
CEVAP ANAHTARLARI.....	70
ÖNERİLEN KAYNAKLAR.....	71
KAYNAKÇA	71

AÇIKLAMALAR

KOD	344MV0022
ALAN	Muhasebe-Finansman
DAL/MESLEK	Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı
MODÜLÜN ADI	Varlık Hesapları
MODÜLÜN TANIMI	Muhasebe ve Finansman alanında tek düzen muhasebe sistemine uygun olarak yevmiye defterine varlık hesaplarını kaydetme bilgi ve becerilerinin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Bilanço modülünü almış olmak
YETERLİK	Varlık hesaplarını kaydetmek
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile tek düzen muhasebe sistemine uygun olarak yevmiye defterine varlık hesaplarını kaydedebileceksiniz. Amaçlar Muhasebenin temel ilkelerine uygun olarak yevmiye defterini tanıyarak işletmenin açılış kaydını düzenleyebileceksiniz. Dönen varlıkları ve envanter işlemlerini kaydedebileceksiniz. Duran varlıkları ve envanter işlemlerini kaydedebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Bilgisayar laboratuvarı Donanım: Bilgisayar, bilgisayar masası, yazıcı, kâğıt, muhasebe paket programı, CD, yevmiye defteri, hesap planı, hesap makinası, sarf malzemeleri
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için faaliyet gösteren işletmelerin varlık ve kaynaklarında meydana gelen değişimler muhasebe ile takip edilir. Muhasebe varlık ve kaynak değişimlerini kaydeder, sınıflandırır, özetler, analiz eder, yorumlar ve bilgi verir.

Muhasebenin ilk aşaması kayıt yapmaktır. Bu kayıtlar yapılırken defterlerden faydalanılır. Para ile ifade edilen tüm işlemler öncelikle yevmiye defterine kaydedilir. Yevmiye defterinin diğer adı günlük defterdir. İşlem ne kadar önemli olursa olsun para ile ifade edilmiyorsa kayıt yapılmaz. Örneğin mal alım satım işlemlerinin kaydı yapılır ancak genel müdürün istifası işletme açısından çok önemli olmasına karşın kaydedilmez.

Yevmiye defteri, bilanço esasına göre defter tutan işletmelerde işlemlerin tarih sırasına göre ve kurallarına uygun olarak kaydedildiği defterdir. Yevmiye defterine ilk olarak açılış kaydı yapılır. Sonrasında işlemler sırasıyla ve belgeye dayanarak kaydedilir.

Bu modülün amacı, yevmiye defterine varlık hesaplarını kaydetmeyi öğrenmektir. Modülü tamamladığınızda işletmenin varlık hesaplarını yevmiye defterine doğru kaydedebileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile muhasebenin temel ilkelerine uygun olarak yevmiye defterini tanıyarak işletmenin açılış kayıtlarını düzenleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan bir muhasebeciden veya öğretmeninizden bir yevmiye defteri örneği temin ederek şeklini inceleyiniz.
- Çevrenizde bulunan bir muhasebeciye tacir türlerini ve bunların hangi defterleri tuttuklarını sorunuz. Örnek çıktılar olarak sınıfta arkadaşlarınızla inceleyiniz.
- Bir muhasebeciye birinci ve ikinci sınıf tacirin ne anlama geldiğini sorunuz.

1. YEVMİYE (GÜNLÜK) DEFTERİ

Ticari işlemlerin belgelerden faydalanılarak tarih sırası ile maddeler hâlinde kaydedildiği deftere yevmiye defteri (günlük defter) denir.

Yevmiye defterine yapılan her kaydın mutlaka bir belgesi olmalıdır. Belgesi olmayan hiç bir işlem kaydedilemez. Yevmiye defterine ilk olarak yeni işe başlayan işletmelerde açılış bilançosu, eskiden beri işe devam eden işletmelerde önceki dönem sonu bilançosunda yer alan bilgiler esas alınarak “açılış kaydı” yapılır. Böylece hesaplar açılmış olur. Açılış kaydından sonra yapılan parasal işlem ve olaylar tarih sırası ile deftere kaydedilir.

Deftere kayıt yapılırken hata olursa muhasebe prensiplerine göre düzeltme yapılır. Silme, karalama, sayfa koparma kesinlikle yasaktır ve cezai müeyyidelere tabidir. Yanlış yazılan rakam veya yazının üzeri okunacak şekilde tek çizgi ile çizilir ve üzerine ya da yanına doğrusu yazılır.

Yevmiye defteri ciltli ya da yapraklı veya sürekli form şeklinde olabilir. Kullanılmadan önce notere tasdik ettirilmesi gerekir. Aksi hâlde tutulan defter kanunen geçerli sayılmaz.

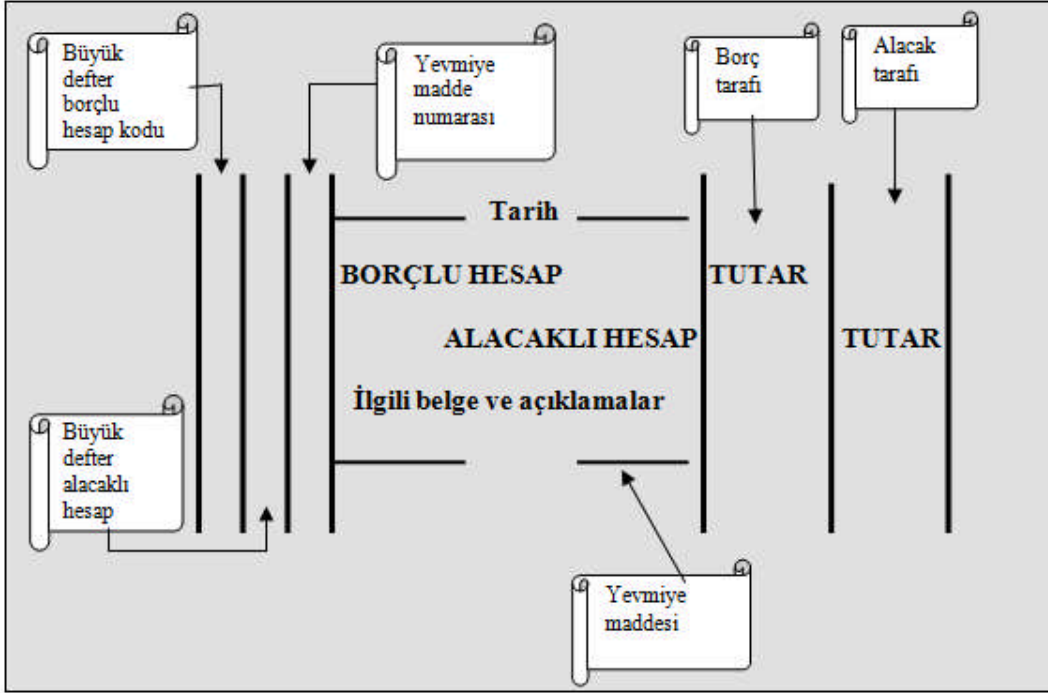
İşlemlerin defterlere günü gününe kaydedilmesi esas olmakla birlikte en geç 10 gün içinde deftere kayıt yapılmalıdır. Kayıtlarını muhasebe fişine dayanarak yürüten işletmelerde en geç 45 gün içinde deftere kayıt yapılmalıdır aksi hâlde hiç kayıt yapılmamış sayılır.

Yevmiye defteri;

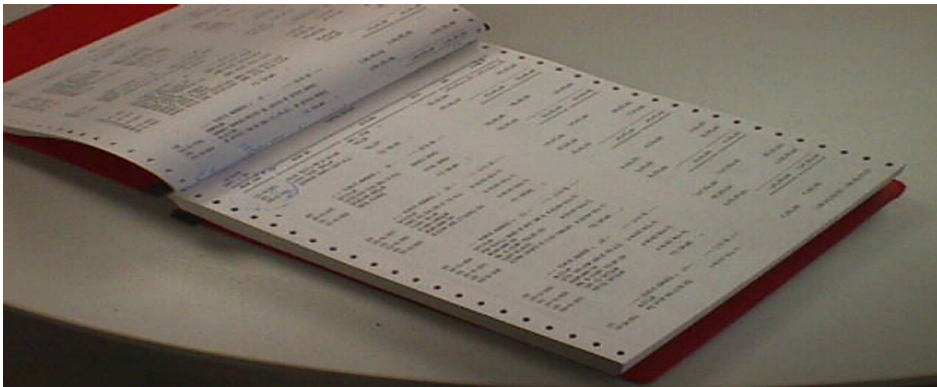
- Türk Ticaret Kanunu'na (TTK) göre ait olduğu yıldan başlayarak **10** yıl,
- Vergi Usul Kanunu'na (VUK) göre izleyen yıldan başlayarak **5** yıl süre ile saklanmalıdır.

1.1. Yevmiye Defterinin Şekli

Yevmiye defterine işlemler *yevmiye maddesi* hâlinde yazılır. Yevmiye defterinde iki çizgi arasında yer alan terimler muhasebeye yevmiye maddesini oluşturur. Yevmiye maddesinin şekli aşağıdaki gibidir:

Şekil 1.1: Yevmiye defteri

Resim 1.1: Bilgisayar çıktısı süreklî form yevmiye defteri örneği

Yevmiye maddesi üç biçimde olabilir:

➤ **Basit (yalın) madde**

Tek hesabın borçlu, tek hesabın alacaklı olduğu madde türüdür.

Örneğin; 17.07.2011 tarihinde bankadan 200 TL çekilmiştir. Madde örneği ise;

1	17/07/2011		
	100 KASA HESABI 102 BANKALAR HESABI Banka hesabından para çekilmesi	200	200

Şekil 1.2: Basit madde

➤ **Bileşik madde**

Birden fazla borçlu hesaba karşılık tek hesabın alacaklı olduğu ya da tek hesabın borçlanmasına karşılık birden çok hesabın alacaklandığı madde türüdür.

Örneğin; 17.07.2011 tarihinde % 18 KDV hariç 1000 TL'ye 0123 nu.lı fatura ile ticari mal satın alınmıştır. Bileşik madde örneği aşağıdaki gibi olacaktır.

1	17/07/2011		
	153 TİCARİ MAL HESABI 191 İNDİRİLECEK KDV H. 100 KASA HESABI 0123 nu.lı fatura ile peşin mal alışı	1.000 180	1.180

Şekil 1.3: Bileşik madde

➤ **Karma madde**

Birden çok borçlu hesaba karşılık birden çok hesabın alacaklı olduğu madde türüdür.

Örneğin; 17.07.2011 tarihinde 01 nu.lı fatura ile yarısı peşin, yarısı çekle % 18 KDV hariç 2.000 TL'ye ticari mal satılmıştır. Karma madde örneği aşağıdaki gibi olacaktır.

1	17/07/2011		
	100 KASA HESABI	1.180	
	101 ALINAN ÇEKLER HESABI	1.180	
	600 YURT İÇİ SATIŞ H.		2.000
	391 HES. KDV HESABI		360
	01 nu.lı fatura ile mal satışı		

Şekil 1.4: Karma madde

1.2. Açılış Kaydı

Bu modüldeki örneklerde kullanılan şirket işletme isimleri, unvanlar, adresler tamamen hayali olarak alınmıştır ve konuların daha iyi anlaşılması amacıyla verilmiştir.

Yevmiye defterine birinci madde olarak açılış bilançosundaki değerlerin yazıldığı açılış kaydı yapılır. Bilançonun aktifinde yer alan hesaplar ve değerler yevmiye defterinin borcuna, pasifte yer alan hesaplar ve değerler ise alacağına yazılır.

Yevmiye defterine yapılan kayıt ne olursa olsun borç ve alacak toplamalarının mutlaka birbirine eşit olması gerekir.

1.2.1. Açılış Kaydını Düzenleme

Açılış kaydı düzenlenirken açılış bilançosundan faydalanılır. Açılış bilançosundan faydalanarak nasıl kayıt yapılacağını görmek için örnekler yapalım.

Örnek 1

AKTİF		BULUT TİCARET İŞLETMESİ 22.07.2011 TARİHLİ AÇILIŞ BİLANÇOSU		PASİF	
I.DÖNEN VARLIKLAR	1.500	III.KISA VAD. YAB. KAYN.	1.000		
10.HAZIR DEĞ.	700	30.MALİ BORÇLAR	600		
100.KASA	700	300.BANKA KRE.	600		
12.TİCARİ ALAC.	300	32.TİCARİ BORÇLAR	400		
120.ALICILAR	300	321.BORÇ SEN.	400		
15.STOKLAR	500	IV.UZUN VAD. YAB KAY.	-----		
153.TİCARİ MAL	500	V.ÖZKAYNAKLAR	1.500		
II.DURAN VARLIKLAR	1.000	50.ÖDENMİŞ SERMAYE	1.500		
25.MADDİ DUR. VAR.	1.000	500.SERMAYE	1.500		
255.DEMİRBAŞ	1.000				
AKTİF TOPLAMI	2.500	PASİF TOPLAMI	2.500		

Tablo 1.1: Bilanço örneği

Yukarıda Bulut Ticaret işletmesinin 22.07.2011 tarihli açılış bilançosu verilmiştir. Bilançonun aktif ve pasif tutarları görüldüğü gibi birbirine eşittir. Şimdi açılış bilançosundan faydalanarak açılış kaydını yapalım.

Yapmamız gereken bilançonun aktif tarafında yer alan hesapları yevmiye defterinin borç tarafına, hesapların tutarlarını da borç tarafına, pasif tarafında yer alan hesapları alacak tarafına, hesapların tutarlarını da alacak tarafına yazmaktır.

Ancak sonuçta yevmiyenin borç ve alacak toplamalarını alacak tutarlarının eşit olup olmadığını kontrol etmemiz hata yapmamak açısından önemlidir.

		BORÇ	ALACAK
1	22/07/2011		
	100 KASA HESABI	700	
	120 ALICILAR HESABI	300	
	153 TİCARİ MAL HESABI	500	
	255 DEMİRBAŞLAR HESABI	1.000	
	300 BANKA KREDİ HESABI		600
	321 BORÇ SENEDİ HESABI		400
	500 SERMAYE HESABI		1.500
	Açılış kaydı		

Açılış kaydı yevmiye defterinin 1 numaralı (ilk) maddesidir. Madde numarasının yanına iki çizgi arasına bilançonun tarihini yazdık.

Bilançonun aktif tarafında yer alan hesap isimlerini ve kodlarını çizgiden başlayarak sağa doğru (borç tarafı), pasif tarafında yer alan hesap isimleri ve kodlarını ortadan başlayarak sağa doğru (alacak tarafı) yazdık. Daha sonra hesap tutarlarını yazdık.

Borçlu hesapların tutarları hesap isimlerinin karşılına borç tarafına, alacaklı hesapların tutarları ise karşılına ve alacak tarafına yazıldı. Son olarak ise yapılan işlemin açıklamasını yazdık.

- Yevmiye maddesi yazılırken dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardır.
  - Yevmiye defteri yazılırken hesap numaralarını öğrenmek için hesap planından faydalanılır.
  - Yevmiye maddesinde hesap isimleri büyük harf ile yazılır.
  - Hesap isimlerinin aralarında boşluk (satır boşluğu) bırakılmaz. Boşluk var ise çizilerek iptal edilir, silinti ve kazıntı yapılmaz, daksille düzeltilemez.
  - Yevmiye maddesinin borç ve alacak tutarlarının aynı olması gerekir. Eşit olmaz ise nedeni araştırılıp muhasebe prensiplerine göre düzeltilir (Örneğimizde borç ve alacak toplamı eşittir çift taraflı kayıt sisteminin özelliği).

- Şekil 1.1’de verilen yevmiye defteri örneğinde madde numarasının önünde büyük defter sayfa numaralarını gösteren iki sütun bulunmaktadır. Bu kısımlara hesapların büyük defterde hangi sayfalarda yer aldığı yazılır (*Biz çözümlerimizde yevmiye defterinin yukarıdaki daha basit şeklini kullanacağız.*).
- Yevmiye defterinin her sayfasının bitiminde sayfa toplamı kurşun kalemle alınarak en alta yazılır. Toplam, sonraki sayfanın üstüne de devreden tutar olarak geçirilir. İşlemler kesinleştikten sonra da dolma kalemle üzerine yazılır.

Şimdi açılış kaydı düzenlenmesi ile ilgili olarak bir örnek daha düzenleyelim. Ancak bu kez işletmenin kuruluşu sırasında ortaya konan değerleri sıralayalım ve hem işletmenin açılış bilançosunu düzenleyelim hem de açılış bilançosundan faydalanarak açılış kaydını yapalım.

Örnek 2

Eren Ticaret işletmesi 06.12.2011 tarihinde aşağıdaki değerler ile faaliyetlerine başlamıştır.

Kasa:	800 TL
Banka:	500 TL
Alacak senetleri:	400 TL
Ticari mal:	2.500 TL
Taşıtlar:	1.000 TL
Borç senetleri:	900 TL
Satıcılar:	200 TL
Sermaye:	?

İşletmenin açılış bilançosunu düzenleyerek açılış kaydını yevmiye defterine yapınız.

Çözüm: Öncelikle işletmenin sermayesini hesaplayarak açılış bilançosunu düzenleyelim. Hatırlanacağı gibi varlıkların toplamından kaynakların toplamı çıkarıldığı zaman sermaye bulunuyordu. Bilanço düzenlerken hesap planından faydalanmak gerektiğini de unutmayınız.

Sermaye= Varlık Toplamı – Kaynak Toplamı

Sermaye= (Kasa+Banka+Alacak Senedi+Ticari Mal+Taşıtlar)–(Borç Senedi + Satıcılar)

Sermaye= (800 + 500 + 400 + 2.500 + 1.000) – (900 + 200)

Sermaye= 5.200 – 1.100, Sermaye = 4.100

AKTİF *EREN TİCARET İŞLETMESİ 06.12.2011 TARİHLİ AÇILIŞ BİLANÇOSU* PASİF

I.DÖNEN VARLIKLAR	4.200	III.KISA VAD. YAB. KAY.	1.100
10.HAZIR DEĞERLER	1.300	32.MALİ BORÇLAR	1.100
100.KASA	800	320.SATICILAR	200
102.BANKA	500	321.BORÇ SEN.	900
12.TİCARİ ALACAKLAR	400	IV.UZUN VAD. YAB. KAY.	-----
121.ALAC.SEN.	400	V.ÖZKAYNAKLAR	4.100
15.STOKLAR	2.500	50.ÖDENMİŞ SERMAYE	4.100
153.TİCARİ MAL	2.500	500.SERMAYE	4.100
II.DURAN VARLIKLAR	1.000		
25.MADDİ DUR. VAR.	1.000		
254.TAŞITLAR	1.000		
AKTİF TOPLAMI	<u>5.200</u>	PASİF TOPLAMI	<u>5.200</u>

Tablo 1.2: Bilanço örneği

Açılış bilançosu düzenlendikten sonra yevmiye defterine açılış kaydı yapılabilir.

1	06/12/2011		
	100 KASA HESABI	800	
	102 BANKA HESABI	500	
	121 ALACAK SENETLERİ HESABI	400	
	153 TİCARİ MAL HESABI	2.500	
	254 TAŞITLAR HESABI	1.000	
	320 SATICILAR HESABI		200
	321 BORÇ SENEDİ HESABI		900
	500 SERMAYE HESABI		4.100
	Açılış kaydı		

Hesap planını elinize alıp baktığınız zaman bazı hesapların yanında (-) işaretini göreceksiniz. Bu şekildeki hesaplar bulunduğu tarafın işleyiş kurallarına uymaz.

Bilançonun aktifinde yer aldığı hâlde yanında (-) bulunan hesaplara “aktifi düzenleyici hesaplar”, pasifinde yer aldığı hâlde yanında (-) bulunan hesaplara “pasifi düzenleyici hesaplar” denir.

Örneğin; “103 verilen çekler ve ödeme emirleri hesabı” aktif tarafta bulunan ancak pasif kurallarına göre işleyen (pasif karakterli) bir hesaptır.

Şimdi içerisinde (-) işaretli, aykırı hesaplar bulunan bir bilanço örneği verelim ve bu bilançoya dayanarak açılış kaydını düzenleyelim. Kayıtta bazı farklar olduğunu göreceksiniz.

Örnek 3

Aşağıda Bircan Ticaret işletmesinin 13.06.2011 tarihli açılış bilançosu verilmiştir. Verilen bilançodan faydalanarak açılış kaydını yapınız.

AKTİF	<i>BİRCAN TİCARET İŞLETMESİ 13.06.2011 TARİHLİ AÇILIŞ BİLANÇOSU</i>		PASİF	
I.DÖNEN VARLIKLAR	5.000		III.KISA VAD. YAB. KAY.	2.000
10.HAZIR DEĞERLER	3.000		32.TİCARİ BORÇLAR	2.000
100.KASA	1.000		320.SATICILAR	2.000
102.BANKA	3.000			
103.VER. ÇEK (1.000)	(1.000)		IV.UZUN VAD. YAB. KAY.	-----
15.STOKLAR	2.000		V.ÖZKAYNAKLAR	13.000
153.TİCARİ MAL	2.000		50.ÖDENMİŞ SERMAYE	13.000
			500.SERMAYE	13.000
II.DURAN VARLIKLAR	10.000			
25.MADDİ DURAN VAR.	10.000			
255.DEMİRBAŞ	10.000			
AKTİF TOPLAMI	<u>15.000</u>		PASİF TOPLAMI	<u>15.000</u>

Tablo 1.3: Bilanço örneği

1	13/06/2011		
	100 KASA HESABI	1.000	
	102 BANKA HESABI	3.000	
	153 TİCARİ MAL HESABI	2.000	
	255 DEMİRBAŞLAR HESABI	10.000	
	103 VERİLEN ÇEK Ö. E.		1.000
	320 SATICILAR HESABI		2.000
	500 SERMAYE HESABI		13.000
	Açılış kaydı		

Örneğimizde açılış bilançosunda (-) karakterli bir hesap vardır. Açılış kaydı düzenlerken kuralımıza göre bilançonun aktifinde yer alan hesapları yevmiye defterinin borç tarafına, pasifinde yer alan hesapları alacak tarafına yazıyorduk.

(-) Karakterli bir hesap karşımıza çıkarsa kuralın tam tersine göre kayıt yaparız. Yani (-) karakterli hesap aktif tarafta ise yevmiye defterinin alacak tarafına, pasif tarafta ise borç

tarafına yazarız. Ancak ne olursa olsun yevmiye toplamlarının yine de birbirine eşit olduğunu göreceksiniz.

ORKADEMO LTD. ŞTİ.		YEVMIYE DEFTERİ		
Yevmiye Madde No Hesap Kodu	Hesap Adı	Yevmiye Tarihi Açıklama	Detay	Borç / Alacak
[1 / 9/2001]				
100	KASA			500,000,000
100 01	Nakit Kasası	Mal Satışı	500,000,000	
120	ALICILAR			632,800,000
120 AK01	Ak Ltd.Şti.	Mal Satışı	632,800,000	
391	HESAPLANAN KATMA DEĞER VERGİSİ			172,800,000
391 18	%18 Satış Kdv.	Mal Satışı	172,800,000	
600	YURTIÇI SATIŞLAR			960,000,000
600 18	%18 Kdv'li Satışlar	Mal Satışı	960,000,000	
[2 / 9/2001]				
153	TİCARİ HALLAR			500,000,000
153 01	Mal Alışları	Mal Alınışı	500,000,000	
191	İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ			85,000,000
191 01	İndirilecek KDV.	Mal Alınışı	85,000,000	
320	SATICILAR			485,000,000
320 OR01	Orka Ltd.Şti.	Mal Alınışı	485,000,000	
321	BORÇ SENETLERİ			100,000,000
321 01	İszalanan Borç Senetleri	Mal Alınışı	100,000,000	
[3 / 9/2001]				
100	KASA			234,000,000
100 01	Nakit Kasası	Muh.Tahsilatlar	234,000,000	
120	ALICILAR			234,000,000
120 AK01	Ak Ltd.Şti.	Tahsilat	234,000,000	
[3 / 9/2001]				
191	İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ			40,256,000
191 01	İndirilecek KDV.	03.09.2001 Ft:123346 Türktelekom AŞ	10,880,000	
191 01	" "	03.09.2001 Ft:110579 Aras Nakliyat	5,100,000	
191 01	" "	03.09.2001 Ft:723577 Aktaş AŞ.	10,200,000	
191 01	" "	03.09.2001 Ft:129800 Eysan Hotel	12,376,000	
191 01	" "	03.09.2001 Ft:489892 İİ. Noter	1,700,000	
770	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ			236,800,000
770 3 01	Elektrik Su/Isınma Ham/Apt.Yö	03.09.2001 Ft:723577 Aktaş AŞ.	60,000,000	
770 3 02	Haberleşme Giderleri	03.09.2001 Ft:123346 Türktelekom AŞ	64,000,000	
770 3 04	Nakliye Ulaştırma Giderleri	03.09.2001 Ft:110579 Aras Nakliyat	30,000,000	
770 4 04	Konaklama/Seyahat Giderleri	03.09.2001 Ft:129800 Eysan Hotel	72,800,000	
770 4 06	Noter Giderleri	03.09.2001 Ft:489892 İİ. Noter	10,000,000	
100	KASA			277,056,000
100 01	Nakit Kasası	Muh.Ödemeler	277,056,000	
[3 / 9/2001]				
760	PAZARLAMA SATIŞ VE DABİTİM GİDERLERİ			112,000,000
760 4 01	Kira Giderleri	1/ 9/2001 Eylül Kira Tahakkuku	112,000,000	
770	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ			48,000,000
770 4 01	Kira Giderleri	1/ 9/2001 Eylül Kira Tahakkuku	48,000,000	
100	KASA			124,800,000
100 01	Nakit Kasası	1/ 9/2001 Eylül Kira Tahakkuku	124,800,000	
360	GÖNENECEK VERGİ VE FOMLAR			35,200,000
360 01 01	Stopaj Gelir Vergisi	1/ 9/2001 Eylül Kira Tahakkuku	32,000,000	
360 01 03	Stopaj Fonu	1/ 9/2001 Eylül Kira Tahakkuku	3,200,000	
Sayfa Sonu Borç Toplamı				2,388,856,000
Sayfa Sonu Alacak Toplamı				2,388,856,000

Resim 1.2: Bilgisayarda işlenmiş yevmiye defteri dökümü örneği

1.2.1. Muhasebe Fişii Düzenleme

İŖlemler yevmiye defterine doğrudan kaydedilebileceği gibi muhasebe fiŖleri yardımı ile de kaydedilebilir. İŖlemlerin yevmiye defterine yazılmadan önce kaydedildiği, yetkili kiŖilerin imzalarını taŖıyan ve yevmiye bilgilerini içeren fiŖe “muhasebe fiŖi” denir.

İŖlemler önce belgelere dayanarak muhasebe fiŖine, buradan yevmiye defterine kaydedilir. Muhasebe fiŖinin kullanımı zorunlu değildir ve standart bir Ŗekli yoktur.

Genellikle büyük iŖletmeler tarafından kullanılır. Muhasebe fiŖi kullanan iŖletmeler 45 gün içinde defterlere kayıt yapmalıdır. Muhasebe fiŖi kullanmanın faydaları Ŗunlardır:

- Kayıtların kontrolünü ve düzeni sağlar.
- YanlıŖ kayıt yapmayı önler.
- Aynı nitelikteki iŖlemlerin toplu kaydedilmesini sađlar.

Muhasebe fiŖleri e ayrılır:

Kasa tahsil fiŖi: İŖletme kasasına giren paraların nerelerden, hangi nedenlerle alındığını ve hangi hesaplara alacak kaydedileceğini gösteren fiŖtir.

Kasa tediye (deme) fiŖi: İŖletme kasasından çıkan paraların hangi nedenlerle ödendiğini ve hangi hesaplara borç kaydedileceğini gösteren fiŖtir.

Mahsup fiŖi: Kasa hesabını ilgilendirmeyen baŖka bir ifade ile tamamı nakit olmayan iŖlemler için düzenlenen fiŖtir.

ALACAKLI HESAPLAR		TUTAR
KODU	İSİM	
102	BANKA	1.000
102.01	T.C. ZİRAAT BANKASI	
TOPLA		#1.000#

Yalnız bin-----TL.

AÇIKLAMA: 02546 nu.lı makbuz ile bankadan para çekilmesi

Yevmiye Nu: 025	Kasa Sayfa Nu: 010	Yetkili İmzalar:
---------------------------	------------------------------	---

Ŗekil 1.5: Kasa tahsil fiŖi

Kasa tahsil fişinde borçlu hesap her zaman kasa hesabı olduğu için sadece alacaklı hesaplar yazılır. Örneğimizde banka hesabımızdan para çekiyoruz. Bankada azalış olduğu için banka hesabı alacaklı hesaptır. Kasa hesabında artış meydana gelmiştir. Bu nedenle kasa hesabı borçlu hesaptır.

Görüldüğü gibi kasa hesabının borçlu olduğu durumlarda kasa tahsil fişi düzenlenir ve sadece alacaklı hesaplar yazılır. Muhasebe fişleri istenilen renk, boyut ve şekilde düzenlenebilir. Önemli olan içerisinde yevmiye bilgilerinin bulunmasıdır.

BORÇLU HESAPLAR		TUTAR
KODU	İSİM	
153	TİCARİ MALLAR	2.000
191	İNDİRİLECEK KDV	360
	TOPLAM	#2.360#

Yalnız ikibinüçyüzaltmış-----TL.

AÇIKLAMA: 0256 nu.lı fatura ile peşin mal alışı karşılığında ödenen para

Yevmiye Nu: 0254   **Kasa Sayfa Nu:** 010   **Yetkili İmzalar:**

Şekil 1.6: Kasa tediye (ödeme) fişi

Kasa tediye (ödeme) fişinde alacaklı hesap her zaman kasa hesabı olduğu için sadece borçlu hesaplar yazılır.

Örneğimizde tamamını peşin ödeyerek mal satın alıyoruz. Ticari malımızda artış olduğu için ticari mallar hesabı borçlandırılır. Parayı peşin ödediğimiz için kasa hesabında azalış vardır. Bu nedenle kasa hesabı alacaklı hesaptır.

Görüldüğü gibi kasa hesabının alacaklı olduğu durumlarda kasa tediye (ödeme) fişi düzenlenir ve sadece borçlu hesaplar yazılır.

MAHSUP FİŞİ

Tarih: ...../..../200.

Fiş Nu: .....

BORÇLU HESAPLAR		TUTAR
KODU	İSMİ	
120	ALICILAR	1.180
TOPLAM		#1.180#

ALACAKLI HESAPLAR		TUTAR
KODU	İSMİ	
600	YURT İÇİ SATIŞLA	1.000
391	HESAPLANAN KDV	180
TOPLAM		#1.180#

Yalnız binyüzseksen-----TL.

AÇIKLAMA: 33345 nu.lı fatura ile kredili (veresiye) satılan mal bedeli**Yevmiye Nu:**

0361

Yetkili İmzalar:**Şekil 1.7: Mahsup fişi**

Örneğimizde veresiye olarak mal satılmıştır. Bu durumda kasaya para giriş veya çıkışı söz konusu değildir. Görüldüğü gibi mahsup fişinde borçlu ve alacaklı hesaplar için iki bölüm bulunmaktadır. Bu bölümlere borçlu ve alacaklı hesapların kodu, adı ve tutarları yazılır.

Muhasebe fişleri yapılan işlemin özelliğine göre düzenlendikten sonra 45 gün içinde bu fişlerden yararlanılarak yevmiye defterine kayıt yapılır.

Ancak şunu unutmamak gerekir ki yapılan işlemler sırasında hesapların bulunduğu yeri ve kodlarını görmek için hesap planını yanımızdan ayırmamamız gerekir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Yevmiye defterini tanıyarak işletmenin açılış kayıtlarını düzenleyiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Bilanço esasına göre defter tutan tacirleri öğreniniz.</p>	<p>➤ Çevrenizde bulunan bir tacire giderek hangi esasa göre defter tuttuğunu ve kaçınıcı sınıf tacir olduğunu sorunuz.</p> <p>➤ Çevrenizde bulunan bir muhasebeciye giderek defter tutma bakımından tacirlerin ayrımını sorunuz.</p>
<p>➤ Yevmiye defteri şekli çiziniz.</p>	<p>➤ Altı sütun çiziniz.</p> <p>➤ İlk iki sütuna borçlu ve alacaklı hesap büyük defter sayfa numaralarını yazınız.</p> <p>➤ Üçüncü sütuna yevmiye numarası yazınız.</p> <p>➤ Dördüncü sütuna iki çizgi arasına tarihi yazınız.</p> <p>➤ Tarih çizgisinin altına borçlu ve alacaklı hesapların yazılacağı yerleri belirtiniz.</p> <p>➤ Açıklamanın yazılacağı yeri belirtiniz.</p> <p>➤ Borçlu hesap tutarlarının beşinci sütuna yazılacağını unutmayınız.</p> <p>➤ Alacaklı hesap tutarlarının altıncı sütuna yazılacağını hatırlayınız.</p>
<p>➤ Açılış bilançosu düzenleyiniz.</p>	<p>➤ Bazı açılış değerleri vererek bir açılış bilançosu düzenleyiniz.</p> <p>➤ Bilançonun aktif ve pasif tarafları ile başlığını yazınız.</p> <p>➤ Hesap planından faydalanmayı unutmayınız.</p> <p>➤ Sermaye tutarını hesaplar ken varlık toplamından kaynak toplamını çıkarınız.</p> <p>➤ 100 ve 200 nu.lı hesapları aktif tarafa; 300, 400 ve 500 nu.lı hesapları pasif tarafa yazınız.</p> <p>➤ Bilanço aktif ve pasif toplamlarının eşit olması gerektiğini unutmayınız.</p>
<p>➤ Açılış kaydını düzenleyiniz.</p>	<p>➤ Yevmiyeye bilançonun tarihini yazınız.</p> <p>➤ Açılış kaydının 1 numaralı kayıt olduğunu unutmayınız.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bilançonun aktif tarafında yer alan hesapları yevmiye defterinin borç tarafına yazınız. ➤ Bilançonun pasif tarafında yer alan hesapları yevmiye defterinin alacak tarafına yazınız. ➤ (-) Karakterli hesapları yazarken kuralın tersini uygulayacağınızı unutmayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Muhasebe fişlerinin türlerini ve faydalarını öğreniniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir muhasebeciye muhasebe fişlerinin niçin kullanıldığını sorunuz. ➤ Muhasebe fişi kullanmanın faydalarını öğreniniz. ➤ Muhasebe fişinin kullanıldığı ve kullanılmadığı durumlarda defterlere kayıt sürelerini öğreniniz. ➤ Kasa tahsil fişinin hangi durumlarda kullanıldığını sorunuz. ➤ Kasa tediye (ödeme) fişinin hangi durumlarda kullanıldığını sorunuz. ➤ Mahsup fişinin hangi durumlarda kullanıldığını sorunuz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Yevmiye maddelerinin türlerini ayırt ediniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir basit kayıt örneği yapınız. ➤ Basit kayıta tek hesabın borçlu, tek hesabın alacaklı olduğunu unutmayınız. ➤ Bir bileşik kayıt örneği yapınız. ➤ Bileşik kayıta borç veya alacakta bir hesap, diğer tarafta birden fazla hesap olduğunu unutmayınız. ➤ Bir karma kayıt örneği yapınız. ➤ Karma kayıta borç ve alacak tarafında birden fazla hesap olduğunu unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak öğrendiklerinizi kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Birinci ve ikinci sınıf tacirleri ayırt ettiniz mi?		
2. Açılış bilançosu düzenlediniz mi?		
3. Yevmiye defteri şekli çizdiniz mi?		
4. Açılış bilançosundan faydalanarak açılış kaydını yaptınız mı?		
5. Aktif ve pasif hesapların işleyiş kurallarını öğrendiniz mi?		
6. Kasa tahsil fişinin hangi durumlarda düzenlendiğini öğrendiniz mi?		
7. Kasa tediye (ödeme) fişinin hangi durumlarda düzenlendiğini öğrendiniz mi?		
8. Mahsup fişinin hangi durumlarda düzenlendiğini öğrendiniz mi?		
9. Muhasebe fişlerinin faydalarını öğrendiniz mi?		
10. Yevmiye kayıtları yaparken (TDHP) hesap planını kullandınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise “Ölçme ve Değerlendirme” ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

1. Birinci sınıf tacirler, bilanço esasına göre defter tutarlar.
2. Açılış kaydı açılış bilançosundan faydalanılarak düzenlenir.
3. Yevmiye maddesine tarih yazmaya gerek yoktur.
4. Yevmiye defterinde borç ve alacak tutarları birbirine eşit olmayabilir.
5. Yevmiye defterinin diğer adı büyük defterdir.
6. İşlemlerin yevmiye defterine yazılmadan önce kaydedildiği, yetkili kişilerin imzalarını taşıyan ve yevmiye bilgilerini içeren fişe muhasebe fişi denir.
7. Bankaya para yatırıldığında işlem tediye fişine yazılabilir.
8. Kasaya nakit girişi olduğu durumlarda düzenlenen fişe kasa tahsil fişi denir.
9. İşletme muhasebe fişi kullanıyorsa yevmiye defterine en geç 45 gün içinde kayıt yapmalıdır.
10. Muhasebe fişlerini kullanmak zorunlu değildir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Uygulamalı Test”e geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Aşağıda verilen açılış bilançosundan faydalanarak işletmenin açılış kaydını aşağıdaki boş yevmiye defterine işleyiniz.

AKTİF	<i>BULUT TİCARET İŞLETMESİ 06.12.2011 TARİHLİ AÇILIŞ BİLANÇOSU</i>		PASİF	
I.DÖNEN VARLIKLAR	6.200		III.KISA VAD. YAB. KAY.	2.100
10.HAZİR DEĞERLER	2.200		32.MALİ BORÇLAR	2.100
100.KASA	1.500		320.SATICILAR	500
102.BANKA	700		321.BORÇ SEN.	1.600
12.TİCARİ ALACAKLAR	1.000			
120.ALICILAR.	1.000		IV.UZUN VAD. YAB. KAY.	-----
15.STOKLAR	3.000		V.ÖZKAYNAKLAR	6.600
153.TİCARİ MAL	3.000		50.ÖDENMİŞ SERMAYE	6.600
			500.SERMAYE	6.600
II.DURAN VARLIKLAR	2.500			
25.MADDİ DUR. VAR.	2.500			
255.DEMİRBAŞLAR	2.500			
AKTİF TOPLAMI	8.700		PASİF TOPLAMI	8.700

Tablo 1.4: Bilanço örneği

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile dönen varlıkları ve envanter işlemlerini tek düzen muhasebe sistemi kurallarına uygun olarak kaydedebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan bir ticari işletmeyi ziyaret ederek yevmiye defteri örneği temin ediniz ve içerisindeki kayıtları inceleyiniz.
- Bir hesap planı temin ederek içerisinde bulunan hesapları ve kod numaralarını inceleyiniz.
- Hesapların işleyiş kuralları ile ilgili bilgilerinizi tazelemek için Bilanço modülünü tekrar gözden geçiriniz.

2. DÖNEN VARLIKLAR VE ENVANTER İŞLEMLERİ

Varlık hesapları, bilançonun aktif tarafını oluşturan işletmenin sahip olduğu değerlerin izlendiği hesaplardır. Bu hesaplar borç taraflarından çalışmaya başlar ya borç kalanı verir ya da hiç kalan vermez.

- Varlık hesapları hesap planında iki sınıf hâlinde bulunur.
  - I. dönen varlıklar
  - II. duran varlıklar

İşletmenin nakit olarak kasasında veya bankada bulundurduğu varlıkları ile normal koşullarda bir yıl içinde paraya çevrilmesi veya tüketilmesi öngörülen varlıklar dönen varlıklar grubunda yer alır.

Dönen varlıklar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır:

- **1.DÖNEN VARLIKLAR**
  - 10. Hazır Değerler
  - 11. Menkul Kıymetler
  - 12. Ticari Alacaklar
  - 13. Diğer Alacaklar
  - 15. Stoklar
  - 17. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri

- 18. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları
- 19. Diğer Dönen Varlıklar

2.1. Hazır Değerler

İşletmenin kasasında veya bankasında bulunan paralar ile likiditesi (paraya çevrileme kolaylığı) yüksek olan değerler bu grupta yer alır. Hazır değerler grubunda yer alan hesaplar şunlardır:

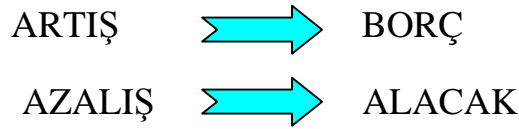

Resim 2.1: Paranın hazır değerlerde gösterilmesi

➤ 10. HAZIR DEĞERLER

- 100.Kasa Hesabı
- 101.Alınan Çekler Hesabı
- 102.Bankalar Hesabı
- 103.Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabı (-)
- 108.Diğer Hazır Değerler Hesabı

Hazır değerler grubu hesaplarında artış olduğu zaman hesabın borcuna, azalış olduğu zaman hesabın alacağına yazılır.

Ancak burada bir kuralı tekrar etmekte fayda vardır. Hesap grubu içerisinde (-) pasif karakterli bir hesap varsa bu hesap, grubun işleyiş kuralına uymaz. Tam tersi kurala göre işler. Hazır değerler grubu içinde yer alan 103 verilen çekler ve ödeme emirleri hesabı da (-) pasif karakterli bir hesap olduğu için bu hesaptaki artışlar alacağı, azalışlar borç tarafına yazılacaktır.

Örnek: 01.05.2011 tarihinde 4.000 TL tutarında nakit sermaye konularak işletme faaliyetlerine başlamıştır.

01.05.2011		
100 KASA HESABI	4.000,00	
500 SERMAYE HESABI		4.000,00
Açılış kaydı		

Örnek: 08.06.2011 tarihinde 400 TL T.C. A Bankası Etlik şubesine yatırılmıştır.

08.06.2011		
102 BANKALAR HESABI	400,00	
100 KASA HESABI		400,00
Banka hesabına para yatırılması		

Örnek: 09.07.2011 tarihinde alıcı borcuna karşılık 500 TL tutarında bir çeki bize vermiştir.

09.07.2011		
120 ALICILAR HESABI	500,00	
103 VER. ÇEKLER ve ÖD. EM. H.		500,00
Alıcının çek ile borç ödemesi		

Örnek: 10.08.2011 tarihinde daha önce alınan 1.550 TL tutarında çek T.C. Ziraat Bankası'nda bozdurularak tutar aynı bankada açılan hesaba yatırılmıştır.

10.08.2011		
102 BANKALAR HESABI	1.550,00	
101 ALINAN ÇEKLER HESABI		1.550,00
Alınan çekin bozdurularak hesaba yatırılması		

Örnek: 15.08.2011 tarihinde 300 TL tutarında bir borç için satıcıya çek verilmiştir.

15.08.2011		
320 SATICILAR HESABI	300,00	
103 VER. ÇEKLER ve ÖD. EM. H.		300,00
Satıcıya çek verilmesi		

Örnek: 18.11.2011 tarihinde T.C. A Bankası Etlik şubesinde alınan bilgiye göre müşteriye verdiğimiz 1.000 TL tutarındaki çek bankadan tahsil etmiştir.

18.11.2011		
103 VER. ÇEKLER ve ÖD. EM. HESABI 102 BANKALAR HESABI Verilen çekin bankadan tahsili	1.000,00	1.000,00

Örnek: 20.12.2011 tarihinde işletmede kullanmak üzere 30 TL tutarında posta pulu peşin alınıyor.

20.12.2011		
108 DİĞER HAZIR DEĞERLER HESABI 100 KASA HESABI Posta pulu alışı	30,00	400,00

2.2. Menkul Kıymetler

Faiz geliri, kâr payı ya da değer artışından faydalanmak amacı ile hisse senedi, tahvil ve benzeri menkul kıymetlerin alınması ve izlenmesi için kullanılan hesaplar bu grupta yer alır.

➤ Bu grupta bulunan hesaplar

• 11.MENKUL KIYMETLER

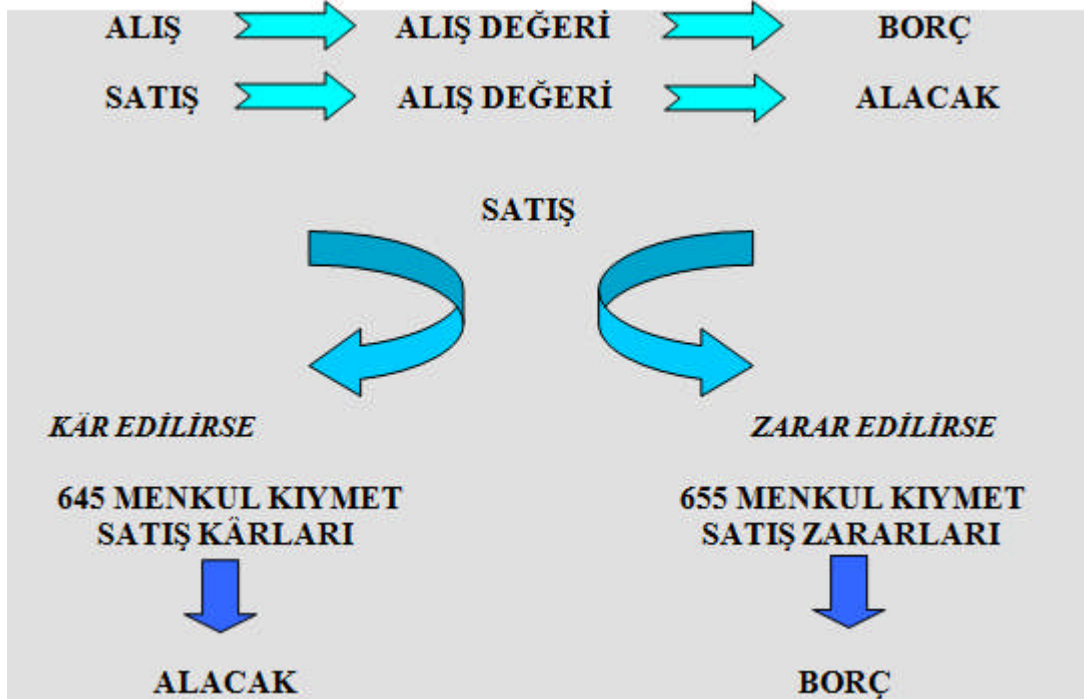
- 110. Hisse Senetleri Hesabı
- 111. Özel Kesim Tahvil Senet ve Bonoları Hesabı
- 112. Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları Hesabı
- 118. Diğer Menkul Kıymetler Hesabı
- 119. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı (-)

Bir menkul kıymet alındığı zaman alış değeri ile ilgili menkul kıymet hesabının borcuna yazılır. Alış sırasında ödenen komisyon “**653 komisyon giderleri hesabı**”nın borcuna yazılır. Elden çıkarıldığı zaman işletmenin elinde senet kalmayacağından alış bedeli üzerinden alacaklı yazılır. Satış sırasında yapılan giderler yine “**653 komisyon giderleri hesabı**”nın borcuna yazılır.

Resim 2.2: Hisse senedi

Menkul kıymet alış bedelinin altında veya üstünde bir bedel ile satılabilir. Bu durumda kâr veya zarar ortaya çıkar. Kâr durumunda “645 menkul kıymet satış kârları hesabı”nın alacağına, zarar durumunda “655 menkul kıymet satış zararları hesabı”nın borcuna aradaki fark kaydedilir.

Örnek: İrem Ticaret işletmesinin belli bir zaman aralığında yapmış olduğu bazı işlemler aşağıda verilmiştir:

- 30.06.2011 tarihinde işletme kasasındaki nakit fazlasını değerlendirmek amacı ile bir anonim şirketin tanesi 50 TL olan hisse senetlerinden 1.000 adet hisse senedini almıştır. Alış için % 1 komisyon ödenmiştir.
- 03.07.2011 tarihinde işletme 1.200 TL değerinde devlet tahvilini satın almıştır.
- 05.07.2011 tarihinde işletme paraya ihtiyacı olduğu için daha önce tanesi 50 TL'den aldığı hisse senetlerinden 500 adedini tanesi 55 TL'den satmıştır.
- 08.07.2011 tarihinde Serap Anonim Şirketi'nin çıkarmış olduğu 30 adet özel kesim tahvili tanesi 1.000 TL'den alınmıştır.
- 15.07.2011 tarihinde daha önce bir bankaya repoya yatırılan 1.000 TL, 150 TL faizi ile birlikte çekilmiştir.
- 31.12.2011 tarihinde daha önce satın aldığımız 25.000 TL tutarındaki hisse senetlerinin piyasa değerinin 20.000 TL olduğu görülüyor ve değer düşüklüğü için karşılık ayrılıyor.

İstenenler:

- İşletmenin yapmış olduğu işlemleri yevmiye defterine kaydediniz.
- 110 ve 112 nu.lı hesapların büyük defter kayıtlarını yaparak yorumlayınız.

1	30.06.2011		
	110 HİSSE SENETLERİ HESABI	50.000	
	653 KOMİSYON GİDERLERİ H.	500	
	100 KASA HESABI		50.500
	Hisse senedi alış		

Tanesi 50 TL'den 1.000 adet hisse senedi alınıyor. Bu durumda;

$50 \times 1.000 = 50.000$ TL kasadan para çıkıyor. Kasada azalış olduğu için kasa hesabı alacak tarafına yazılmıştır.

Hisse senedi satın aldığımız için hisse senetlerinde artış olmuştur. Hisse senetleri aktif karakterli bir hesap olduğu için artış borç tarafına yazılmıştır. Ayrıca hisse senedi alış sırasında komisyon ödendiği için 653 nu.lı hesap kullanılmıştır. 653 bir gider hesabıdır. Gider hesabında artış olduğu zaman borca yazılır. Komisyon ödediğimiz için komisyon giderlerinde artış olmuş ve hesap borçlandırılmıştır.

2	03.07.2011		
	112.KAMU KES.TAH.SEN.BON.H	1.200	
	100 KASA HESABI		1.200
	Devlet tahvili alış		

Devlet tahvili satın alındığında 112 kamu kesimi tahvil, senet ve bonoları hesabı kullanılır. Bu hesapta artış olduğu için 112 nu.lı hesap borçlandırılmıştır. Karşılığında para ödendiği için kasada azalış olmuş ve kasa hesabı alacaklandırılmıştır.

3	05.07.2011		
	100 KASA HESABI	27.500	
	110 HİSSE SEN. HESABI		25.000
	645 MEN. KIY. SAT. KÂRI		2.500
Kâr ile hisse senedi satışı			

Daha önce satın aldığımız hisse senetlerinden bir kısmını farklı bir değer ile satıyoruz.

Hisse senedi satış değeri: $500 \times 55 = 27.500$

Hisse senedi alış değeri : $500 \times 50 = 25.000$

Satış kârı : 2.500

Satıştan 27.500 TL para aldığımız için kasada artış olmuş ve kasa hesabı borçlandırılmıştır.

Daha önce de belirttiğimiz gibi hisse senedi hangi değer üzerinden satılırsa satılsın, alış değeri üzerinden alacaklandırılır. Hisse senedi sattığımız için hisse senetlerinde azalış olmuş ve alış değeri ile bu hesap alacaklandırılmıştır.

Hisse senedini alış tutarından daha yüksek bedele sattığımız için aradaki 2.500 TL fark “**645 menkul kıymet satış kârarı hesabı**”na yazılmıştır. Bu hesap gelir hesabıdır ve gelir hesabında artış olduğu zaman hesap alacaklandırılır.

4	08.07.2011		
	111 ÖZEL KES.TAH.SEN.BON. H. 100 KASA HESABI	30.000	30.000
Özel kesim tahvili alış			

Tanesi 1.000 TL'den 30 adet özel kesim tahvili alınıyor ($1.000 \times 30 = 30.000$). Bu durumda özel kesim tahvillerinde artış olduğu için 111 nu.lı hesap borçlandırılır. Karşılığında para ödediğimiz için kasada azalış olur ve kasa hesabı da alacaklandırılır.

5	15.07.2011		
	100 KASA HESABI	1.150	
	118 DİĞ.MEN. KIY. HESABI		1.000
	642 FAİZ GELİR. HESABI		150
Repoya yatırılan paranın çekilmesi			

Hisse senedi ve tahvil dışında kalan diğer menkul kıymetlere yapılan yatırımlar “118 diğer menkul kıymetler hesabı”nda izlenir. Örneğimizde daha önce repoya yatırılan tutar faizi ile birlikte çekiliyor. Kasa hesabında artış olduğu için borçlandırılıyor. 118 nu.lı hesapta azalış olduğu için ilk yatırdığımız tutar üzerinden alacaklandırılıyor. Aradaki 150 TL faiz tutarı

ise “642 faiz gelirleri hesabı”na alacak kaydediliyor. Çünkü 642 bir gelir hesabıdır ve gelir hesabında artış olunca hesap alacaklandırılır.

6	31.12.2011		
	654 KARŞILIK GİDERLERİ H. 119 MEN. KIY. DEĞ. DÜŞ. KARŞILIĞI	5.000	5.000
	Değeri düşen hisse senedine karşılık ayrılması		

25.000 TL’ye aldığımız hisse senedinin değeri 20.000 TL’ye düşüyor. Bu durumda 5.000 TL değer düşüklüğü söz konusudur. Bu durumda karşılık ayırmamız gerekir. “654 karşılık giderleri hesabı” bir gider hesabıdır ve ayrılan karşılıkta artış olduğu için gider hesabındaki artış borç tarafına yazılır. Aynı şekilde değeri düşen menkul kıymetlerde de artış olmuştur. Ancak 119 nu.lı hesap (-) pasif karakterli bir varlık hesabıdır ve bu hesabın artışı alacak tarafına yazılır.

BORÇ 110 HİS. SEN. H.	ALACAK
50.000	25.000
50.000	25.000

BORÇ 112 KAMU K.T.S.B.H.	ALACAK
1.200	
1.200	

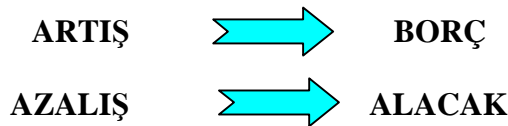
Büyük defter kayıtlarına baktığımız zaman ikisi de varlık hesabı olan 110 ve 112 nu.lı hesapların borç kalanı verdiğini görüyoruz.

50.000 TL tutarında hisse senedi almış, bunun 25.000 TL’lik kısmını satmışız. Bu durumda elimizde 25.000 TL tutarında hisse senedi vardır.

112 nu.lı hesabın büyük defter kayıtlarına baktığımız zaman 1.200 TL tutarında kamu kesim tahvili aldığımızı ve hiç satış yapmadığımızı görüyoruz. Bu durumda elimizde 1.200 TL tutarında devlet tahvili vardır.

2.3. Ticari Alacaklar

Bir mal satışı, hizmet yapılması ya da borç verilmesi karşılığı ortaya çıkan bedeli isteme hakkına alacak denir. Ticari alacaklar grubu hem dönen varlıklar hem de duran varlıklar içerisinde bulunur. Burada alacağın vadesi önemlidir. Ticari işlemler sonucu ortaya çıkan ve bir yıl içinde paraya çevrilmesi beklenen alacaklar (12) **dönen varlıklar grubunda**, tahsili bir yıldan uzun sürecek olanlar (22) **duran varlıklar grubu** içinde yer alır. İşleyişi diğer varlık hesapları ile aynıdır.

Ticari alacaklar grubu hesaplarını incelemeye geçmeden önce bundan sonra mal ya da benzeri değerlerin alım satımında sıklıkla kullanacağımız KDV hesaplamaları ve KDV hesapları üzerinde durmakta fayda olacaktır. KDV uygulamada perakende satışlarda “**KDV dâhil**” veya toptan satışlarda “**KDV hariç**” şeklinde karşımıza çıkabilir. Şimdi KDV dâhil ve hariç hesaplamalarının nasıl yapılacağını örneklerle görelim.

➤ **KDV hesaplamaları**

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu Madde 1’e göre; katma değer vergisine tabi mal ve hizmet alışlarında KDV ödenir. Satışlarda ise KDV tahsil edilir.

<u>KDV Hariç</u>	<u>KDV Dâhil</u>
$\text{KDV} = \frac{\text{Tutar} \times \text{KDV Oranı}}{100}$	$\text{KDV} = \frac{\text{KDV'li Tutar} \times \text{KDV Oranı}}{100 + \text{KDV Oranı}}$

Örnek: KDV hariç 500 TL’ye alınan malın % 18 KDV oranına göre KDV tutarını hesaplayınız.

$$\text{KDV} = \frac{500 \times 18}{100} = 90 \text{ TL}$$

Örnek: KDV hariç 350 TL’ye alınan malın % 8 KDV oranına göre KDV tutarını hesaplayınız.

$$\text{KDV} = \frac{350 \times 8}{100} = 28 \text{ TL}$$

Örnek: KDV dâhil 1.180 TL’ye alınan malın % 18 KDV oranına göre KDV tutarını ve mal bedelini hesaplayınız.

$$\text{KDV} = \frac{1.180 \times 18}{(100+18)} = 180 \text{ TL}$$

$$\text{KDV dâhil mal bedeli} - \text{KDV} = \text{KDV hariç mal bedeli}$$
$$1.180 - 180 = 1.000$$

Örnek: KDV dâhil 324 TL’ye alınan malın % 8 KDV oranına göre KDV tutarını ve mal bedelini hesaplayınız.

$$\text{KDV} = \frac{324 \times 8}{(100+8)} = 24 \text{ TL}$$

$$\begin{array}{rcl} \text{KDV dâhil mal bedeli} & - & \text{KDV} = \text{KDV hariç mal bedeli} \\ 324 & - & 24 = 300 \end{array}$$

Mal veya hizmet SATIŞLARINDA tahsil edilen KDV “391 hesaplanan KDV hesabı”nın alacağına, mal ve hizmet ALIŞLARINDA da ödenen KDV ise “191 indirilecek KDV hesabı”nın borcuna yazılır.

KDV hesaplamalarını öğrendikten sonra ticari alacaklar grubunda yer alan hesapların işleyişine geçebiliriz.

- Ticari alacaklar grubu altında bulunan hesaplar
  - 12 TİCARİ ALACAKLAR
    - 120 Alıcılar Hesabı
    - 121 Alacak Senetleri Hesabı
    - 122 Alacak Senetleri Reeskontu Hesabı (-)
    - 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı
    - 127 Diğer Ticari Alacaklar Hesabı
    - 128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabı
    - 129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hesabı (-)

Resim 2.3: Ticari ilişkiler

Örnek: ENGİN Ticaret işletmesinin belli bir zaman aralığında yapmış olduğu bazı işlemler aşağıda verilmiştir. KDV oranı % 18 hesaplanacaktır.

- 22.07.2011 tarihinde müşteri Semra BULUT’a KDV hariç 600 TL tutarında mal veresiye olarak 05 nu.lı fatura ile satılmıştır.
- 25.07.2011 tarihinde 06 nu.lı fatura ile KDV hariç 800 TL tutarında mal satılmış ve karşılığında üç ay vadeli senet alınmıştır.
- 28.07.2011 tarihinde müşteri Semra BULUT borcunun 250 TL tutarını peşin ödemiştir.
- 30.07.2011 tarihinde daha önce alınan 800 TL tutarındaki senet tahsil için bankaya verilmiştir.

- 02.08.2011 tarihinde müşteri Zahide BİRCAN'a KDV hariç 1.000 TL tutarında mal 07 nu.lı fatura ile satılmış, müşteri tutarın yarısı için iki ay vadeli bir senet vermiş ve yarısını da daha sonra ödeyeceğini (veresiye) bildirmiştir.
- 10.08.2011 tarihinde işletme bir ihaleye katılmak için 420 TL tutarında teminatı nakit olarak yatırmıştır.
- 15.08.2011 tarihinde KDV hariç 200 TL tutarında mal 08 nu.lı fatura ile B bank kredi kartı ödemesi karşılığında satılmıştır.
- 20.08.2011 tarihinde KDV dahil 590 TL tutarında mal 09 nu.lı fatura karşılığında satılmış ve karşılığında beş ay vadeli 390 TL ve 10 gün vadeli 200 TL tutarında iki senet alınmıştır.
- 22.08.2011 tarihinde 390 TL tutarındaki senet kredi almak amacı ile bir bankaya teminat olarak verilmiştir.
- 30.08.2011 tarihinde müşteri 200 TL tutarındaki senedi ödeyemeyeceğini bildiriyor ve süre bir ay uzatılarak senet 250 TL tutarında yeni bir senet ile değiştiriliyor.
- 03.09.2011 tarihinde müşteri Semra BULUT, ödemesi gereken 350 TL tutarında borcunu iki kez yazılı olarak istenmesine rağmen ödememiştir.
- 08.09.2011 tarihinde Semra BULUT'tan olan 350 TL tutarında alacak peşin tahsil edilmiştir.

İstenenler:

- İşlemlere ait yevmiye kayıtlarını yapınız.
- 121 nu.lı hesabın ve alt hesaplarının büyük defter kayıtlarını yapınız.

1	22.07.2011		
	<u>120 ALICILAR HESABI</u>	708	
	Semra BULUT		
	600 YURT İÇİ SATIŞ H.		600
	391 HESAP. KDV H.		108
	05 nu.lı fatura ile veresiye mal satışı		

İşletme mal sattığı zaman “600 yurt içi satışlar hesabı” alacağa yazılır. Satışlarda 391 hesaplanan KDV 600 nu.lı hesabın ayrılmaz parçasıdır. 600 bir gelir hesabıdır ve artışı alacak tarafına yazılır. 391 ise pasif karakterli bir hesaptır ve onun artışı da alacağa yazılır.

KDV hesaplamasını öğrenmiştik ($600 \times 18 / 100 = 108$). 600 TL mal bedeli ve 108 TL KDV'yi toplarsak alıcının bize 708 TL borcu vardır. 120 Alıcılar hesabı aktif karakterli bir hesap olduğu için alıcının borcundaki artış hesabın borç tarafına yazılmıştır.

2	25.07.2011		
	<u>121 ALACAK SEN. HESABI</u>	944	
	121.01 Cüzdandaki Senetler		800
	600 YURT İÇİ SATIŞ H.		144
	391 HESAP. KDV H.		
	06 nu.lı fatura ile senetli mal satışı		

Bu kez senet karşılığı mal satıyoruz. Satışlarda 600 ve 391 nu.lı hesabın alacak tarafına yazılacağını belirtmiştik. 800 TL mal bedeli ve 144 TL KDV ile birlikte toplam 944 TL tutarında senet alıyoruz. Senetlerimizde artış olduğu için “**121 alacak senetleri hesabı**”nın borcuna 944 TL yazmalıyız. Alacak senedi aldığımız zaman alt hesap olarak “**121.01 cüzdandaki senetler hesabı**”na yazarız.

3	28.07.2011		
	100 KASA HESABI	250	
	<u>120 ALICILAR HESABI</u>		250
	Semra BULUT		
	Alıcının borç ödemesi		

Alıcı borcunun bir kısmını ödüyor. Alıcının borcunda azalış olduğu için 120 nu.lı hesabın alacağına, kasamızdaki para artışı için 100 nu.lı hesabın borcuna kayıt yaptık.

4	30.07.2011		
	<u>121 ALACAK SENETLERİ H.</u>	800	
	121.02 Tahsildeki Senetler		800
	<u>121 ALACAK SEN. H.</u>		
	121.01 Cüzdandaki Sen.		
	Senedin tahsile verilmesi		

Daha önce senet aldığımız zaman cüzdandaki senetlerimiz arttığı için borç tarafına yazmıştık. Şimdi cüzdandaki senedimizi bankaya tahsile veriyoruz. Bu durumda 121.01 cüzdandaki senedimiz azalırken 121.02 tahsildeki senetlerde artış oluyor. Görüldüğü gibi borçlu ve alacaklı hesap aynıdır. Bu nedenle yapılan işlemi belirtmek için alt hesaplar kullanıyoruz. Cüzdandaki senedimiz azaldığı için alacağa, tahsildeki senet arttığı için borç tarafına yazıyoruz.

5	02.08.2011		
	<u>121 ALACAK SENETLERİ H.</u>	590	
	121.01 Cüzdandaki Senetler		
	<u>120 ALICILAR HESABI</u>	590	
	Zahide BİRCAN		
	600 YURT İÇİ SAT.H.		1.000
	391 HES. KDV HESABI		180
	07 nu.lı fatura ile yarısı senetli, yarısı veresiye mal satışı		

1.000 TL mal bedeli ve 180 TL KDV'yi 600 ve 391 nu.lı hesaplara alacak tarafına yazdık. Satışın yarısı senetli, yarısı veresiye olduğu için hem "121 alacak senetleri" hem de "120 alıcılar hesabı"nda artış vardır. Bu nedenle tutarı ikiye bölerek ($1.180 / 2 = 590$) yarısını 120, yarısını da 121 nu.lı hesapların borcuna yazdık.

6	10.08.2011		
	126.VER. DEP. TEM. HESABI 100 KASA HESABI İhaleye katılmak için nakit teminat yatırılması	420	420

Nakit olarak teminat yatırıldığı için kasada azalış vardır ve kasa hesabı alacaklandırılmıştır. Teminat yatırdığımız için verilen teminatlarda da artış olmuş ve "**126 verilen depozito ve teminatlar hesabı**" borçlandırılmıştır.

7	15.08.2011		
	<u>127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR</u> B bank kredi kartı 600 YURT İÇİ SAT. H. 391 HES. KDV HESABI 08 nu.lı fatura ile kredi kartıyla mal satışı	236	200 36

İşletmenin ticari faaliyetleri sonucu ortaya çıkan ve diğer ticari alacakların kapsamına girmeyen tahsili gecikmiş alacaklar, kredi kartı alacakları ve diğer senetsiz alacaklar 127 nu.lı hesapta işlenir. Kredi kartı ile mal sattığımız için **127 diğer ticari alacaklarımızda** artış olmuş ve bu hesap borçlandırılmıştır. Her mal satışında olduğu gibi 600 ve 391 nu.lı hesap da alacaklandırılmıştır.

8	20.08.2011		
	<u>121 ALACAK SENETLERİ H.</u> 121.01 Cüzdandaki Senetler 600 YURT İÇİ SAT. H. 391 HES. KDV HESABI 09 nu.lı fatura ile senet karşılığı mal satışı	590	500 90

Mal satılmış ve karşılığında iki ayrı senet alınmıştır. Her iki senedin de vadesi bir yılın altında olduğu için ikisinin toplamını alıp birlikte kaydedebiliriz. Vade bir yılın üzerinde olsaydı 121 yerine duran varlıklar grubunda yer alan "221 alacak senetleri hesabı"ni kullanacaktık. Senet karşılığı mal sattığımız için alacak senetlerimizde artış olmuş ve bu hesap borçlandırılmıştır. Her satışta olduğu gibi 600 ve 391 nu.lı hesaplar alacaklandırılmıştır. Yalnız dikkat edilirse bu kez KDV dâhil olduğu için farklı hesaplama yapılmıştır ($590 \times 18 / 118 = 90$ TL). 90 TL KDV olduğuna göre 500 TL de mal bedelidir.

9	22.08.2011 <u>121 ALACAK SENETLERİ H.</u> 121.03 Teminattaki Senetler <u>121 ALACAK SEN. H.</u> 121.01 Cüzdandaki Sen. Senedin teminata verilmesi	390	390
---	--	-----	-----

Bildiğimiz gibi alınan senetleri cüzdandaki senetlere kaydediyorduk. Şimdi teminata senet verdiğimizize göre cüzdandaki senetlerimiz azalmış, teminattaki senetlerimiz artmıştır. Bu nedenle teminattaki senetler borçlu, cüzdandaki senetler alacaklı yazılmıştır.

10	30.08.2011 <u>121 ALACAK SENETLERİ H.</u> 121.01 Cüzdandaki Sen. <u>121 ALACAK SEN.H.</u> 121.01 Cüzdandaki Sen. 642 FAİZ GEL. HESABI Senedin yeni bir senet ile değiştirilmesi	250	200 50
----	---	-----	-----------

200 TL tutarında senet 250 TL tutarında yeni bir senet ile kabul etmemiz üzerine değiştiriliyor. Bu durumda 200 TL'lik senette azalış, 250 TL'lik senette artış vardır. Aradaki fark ise vadenin uzatılmasından doğduğu için "**642 faiz gelirleri hesabı**"na yazılır. 642 nu.lı hesap bir gelir hesabıdır ve artışı alacak tarafına yazılır.

11	03.09.2011 128 ŞÜPHELİ TİCARİ ALAC. H. <u>120 ALICILAR HESABI</u> Semra BULUT Alıcıdan olan alacağın şüpheli duruma düşmesi	350	350
----	---	-----	-----

Şüpheli alacağa karşılık ayırabilmek için bazı kurallar vardır. Bunlar:

- Sadece birinci sınıf tacirler karşılık ayırabilir.
- Kamu kuruluşlarından olan alacaklar için karşılık ayrılmaz.
- Alacağın şüpheli sayılabilmesi için protesto edilmesi ya da yazı ile birden fazla istenmiş olmasına rağmen ödenmemiş olması gerekir.

Örneğimizde alacak yazılı olarak iki kez istenmiş ancak ödenmemiştir. Bu durumda alacak şüpheli duruma düşmüştür. Şüpheli duruma düşen alacakta artış olduğu için 128 nu.lı hesap borçlandırılmıştır. Karşılığında şüpheli duruma düşen alacak alacaklandırılmıştır.

12	08.09.2011		
	100 KASA HESABI	350	
	128 ŞÜP.TİC.AL.HESABI		350
	Şüpheli alacağın tahsili		

Şüpheli duruma düşen alacak tahsil edilmiştir. Bu durumda kasada artış olduğu için kasa hesabı borçlandırılıyor. Şüpheli duruma düşen alacaklarda azalış olduğu için 128 nu.lı hesap da alacaklandırılıyor.

BORÇ	121 ALAC. SEN.H.	ALACAK
944		800
800		390
590		200
590		
390		
250		
3.564		1.390

BORÇ	121.01 CÜZ.SEN.	ALACAK
944		800
590		390
590		200
250		
2.374		1.390

BORÇ	121.02 TAH.SEN.	ALACAK
800		
800		

BORÇ	121.03 TEM.SEN.	ALACAK
390		
390		

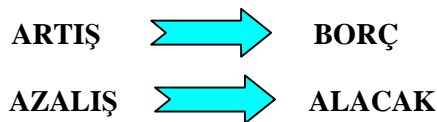
Cüzdanda bulunan senet tutarı : $2.374 - 1.390 = 984$ TL
Tahsilde bulunan senet miktarı: 800 TL
Teminatta bulunan senet miktarı: 390 TL
Toplam senet miktarı: 2.174 TL

$$3.564 - 1.390 = 2.174$$

“121 alacak senetleri hesabı”nın 2.174 TL borç kalanı verdiğini görüyoruz. Zaten cüzdandaki, tahsildeki ve teminattaki senetlerin toplamı da bu tutarı veriyordu.

2.4. Diğer Alacaklar

Herhangi bir ticari nedene dayanmayan ve en fazla bir yıl içinde tahsil edilmesi düşünülen senetli ve senetsiz alacaklar bu grupta incelenir. Hesapların işleyişi diğer varlık hesapları gibidir.

➤ Bu grupta yer alan hesaplar

• **13. DİĞER ALACAKLAR**

- 131 Ortaklardan Alacaklar Hesabı
- 132 İştiraklerden Alacaklar Hesabı
- 133 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabı
- 135 Personelden Alacaklar Hesabı
- 136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı
- 137 Diğer Alacak Senetleri Reeskontu Hesabı (-)
- 138 Şüpheli Diğer Alacaklar Hesabı
- 139 Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı Hesabı (-)

Örnek: SELMA Ticaret işletmesinin belli bir zaman aralığında yapmış olduğu bazı işlemler aşağıda verilmiştir.

- 15.11.2011 tarihinde işletme personeli Sema BURNAZ'a 2.500 TL borç verilmiştir.
- 30.11.2011 tarihinde personel Sema BURNAZ borcunun tamamını ödemiştir.

1	15.11.2011 135 PERSONELDEN ALAC. H. 100 KASA HESABI İşletme personeline borç verilmesi	2.500	2.500
---	---	-------	-------

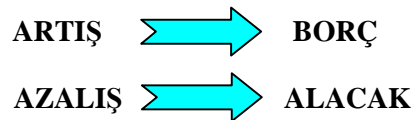
Personel, işletmeden borç para aldığı için kasada azalış vardır ve kasa hesabı alacaklı yazılmıştır. Personelin borcunda artış olduğu için 135 nu.lı hesap borçlandırılmıştır. İştiraklere, bağlı ortaklıklara ya da ortaklara borç verildiğinde de aynı şekilde kayıt yapılır.

2	30.11.2011 100 KASA HESABI 135 PERS. ALAC. HESABI Personelin borcunu ödemesi	2.500	2.500
---	---	-------	-------

Personel borcunu ödediği için kasada artış vardır. Kasa hesabı borçlandırılmıştır. Personelin borcu azaldığı için 135 nu.lı hesap alacaklandırılmıştır.

2.5. Stoklar

Satmak, üretim ya da diğer işletme faaliyetlerinde kullanılmak veya tüketmek için alınan stoklar bu grupta incelenir. Bir yıl içinde tüketilmesi düşünülen varlıklardır. Hesapların işleyişi diğer varlık hesapları gibidir.

- Bu grupta yer alan hesaplar
  - **15. STOKLAR**
    - 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabı
    - 151 Yarı Mamuller Üretim Hesabı
    - 152 Mamuller Hesabı
    - 153 Ticari Mallar Hesabı
    - 157 Diğer Stoklar Hesabı
    - 158 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı (-)
    - 159 Verilen Sipariş Avansları Hesabı

Örnek:

BULUT Ticaret işletmesinin belli bir zaman aralığında yapmış olduğu bazı işlemler aşağıda verilmiştir.

- 06.11.2011 tarihinde 564 nu.lı fatura ile % 18 KDV hariç 300 TL tutarında ilk madde, 200 TL tutarında yardımcı madde ve 100 TL tutarında malzeme peşin alınıyor.
- 07.11.2011 tarihinde 789 nu.lı fatura ile % 18 KDV hariç 5.000 TL tutarında mal veresiye (kredili) olarak satın alınıyor.
- 07.11.2011 tarihinde alınan malın işletmeye taşınması için 15 nu.lı fatura karşılığı % 18 KDV hariç 200 TL nakliye gideri ödeniyor.
- 08.11.2011 tarihinde satın alınan mallardan % 18 KDV hariç 1.000 TL'lik kısmı sözleşme şartlarına uymadığı için satıcıya iade ediliyor.
- 15.12.2011 tarihinde satıcıya 4.720 TL borcun tamamının ödeneceği bildiriliyor. Satıcı toplu ödeme yaptığımız için mal bedelinden % 18 KDV hariç 500 TL indirim yapıyor ve kalan tutar peşin olarak ödeniyor.

1	06.11.2011		
	150 İLK MADDE VE MALZ. H.	600	
	150.01 İlk Madde 300		
	150.02 Yrd. Madde 200		
	150.03 Malzeme 100		
	191 İNDİRİLECEK KDV H.	108	
	100 KASA HESABI		708
	564 nu.lı fatura ile ilk mad.mal. alışı		

İlk madde ve malzeme alındığı için 150 nu.lı hesapta artış olmuş ve hesap borçlandırılmıştır. 600 TL ilk madde ve malzeme bedeli ile 108 TL KDV peşin ödendiği için kasada 708 TL azalış olmuş ve kasa hesabı alacaklandırılmıştır.

2	07.11.2011		
	153 TİCARİ MAL HESABI 191 İNDİRİLECEK KDV H. 320 SATICILAR H.	5.000 900	5.900
	789 nu.lı fatura ile veresiye mal alışı		

Mal alındığı için ticari malımızda artış olmuş ve ticari mal hesabı alışlarda kullanılan 191 indirilecek KDV hesabı ile birlikte borçlandırılmıştır. Mal veresiye alındığı için satıcılara olan borcumuz da artmış ancak satıcılar pasif karakterli bir hesap olduğu için bu hesabın artışı alacak tarafına yazılmıştır.

3	07.11.2011		
	153 TİCARİ MAL HESABI 191 İNDİRİLECEK KDV H. 100 KASA HESABI	200 36	236
	15 nu.lı fatura ile peşin ödenen nakliye gideri		

Mal alışı ile ilgili yapılan nakliye, sigorta vb. giderlerin tamamı 153 nu.lı hesapta gösterilir ve malın maliyetine eklenir. 200 TL nakliye gideri yapılmış ve malın maliyeti artmış olduğu için 153 nu.lı hesap ve KDV'si borçlandırılmıştır. Ödeme peşin yapıldığı için kasada azalış vardır ve kasa hesabı alacaklandırılır.

4	08.11.2011		
	320 SATICILAR HESABI 153 TİCARİ MAL HESABI 191 İND. KDV HESABI	1.180	1.000 180
	Alış iadesi		

Mal iadesi yaptığımız için malımızda azalış olmuştur ve ticari mal hesabı alacak tarafına yazılmıştır. Alış iadesi alışın yapıldığı ay içerisinde olduğu için "191 indirilecek KDV hesabı" kullanılmıştır. İade sonraki aylarda yapılmış olsaydı "391 hesaplanan KDV" kullanılacaktı. İade yapıldığı için satıcılara olan borcumuz azalmış ve pasif karakterli "320 satıcılar hesabı" borçlandırılmıştır.

5	15.12.2011		
	320 SATICILAR HESABI 100 KASA HESABI 153 TİCARİ MAL HESABI 391 HES. KDV HESABI	4.720	4.130 500 90
	Satıcıya olan borcun ödenmesi		

Alış iskontosu 153 nu.lı hesapta gösterilir. Çünkü malın maliyetini azaltmaktadır. Alış iskontosu alışın yapıldığı ay içerisinde olsaydı 191 nu.lı KDV hesabı kullanılacaktı. Ancak aynı ay içinde olmadığı için 391 nu.lı KDV hesabı kullanılmıştır. Peşin ödeme yapıldığı için kasada azalış olmuş 100 nu.lı hesap alacaklandırılmıştır. Satıcıya borcumuzu ödediğimiz için satıcıya borcumuzda azalış olduğu için satıcılar hesabı borçlandırılmıştır.

➤ **Satış işlemleri**

Satış yapıldığı zaman “600 yurt içi satışlar hesabı”nın alacağına yazılır. Bu hesap ile birlikte “391 hesaplanan KDV hesabı” kullanılır. Satılan ticari mal maliyet değeri ile stoktan çıkarılarak “153 ticari mallar hesabı”nın borcuna yazılır.

Satılan ticari malların maliyet kaydının yapılma zamanı uygulanan yöntemle göre farklılık gösterir. İşletmeler, mal hareketlerini sürekli veya aralıklı envanter yöntemine göre izler.

➤ **Sürekli envanter yöntemi**

Yapılan bir satış işleminden sonra maliyet kaydı satış kaydı ile birlikte yapılır. Bu yöntem daha çok birim fiyatı yüksek malların ticaretini yapan işletmelerde kullanılır.

Örnek: SELMA Ticaret işletmesinin yapmış olduğu bazı işlemler aşağıda verilmiştir.

- 06.12.2011 tarihinde aynı marka ve modelde 10 adet buzdolabı tanesi 1.000 TL’den % 18 KDV hariç peşin olarak satın alınıyor.
- 15.12.2011 tarihinde 5 adet buzdolabı tanesi 1.200 TL’den % 18 KDV hariç peşin olarak satılmıştır.

1	06.12.2011		
	153 TİCARİ MAL HESABI	10.000	
	191 İND. KDV HESABI	1.800	
	100 KASA HESABI		11.800
	Mal alınması		

Mal aldığımız için ticari malımızda artış vardır ve 153 nu.lı hesap 191 indirilecek KDV ile birlikte borçlandırılmıştır. Ödemeyi peşin yaptığımız için kasada azalış olmuş ve kasa hesabı alacaklandırılmıştır.

2	15.12.2011		
	100 KASA HESABI	7.080	
	600 YURT İÇİ SAT. H.		6.000
	391 HES. KDV HESABI		1.080
	Mal satılması		

Mal satışında 600 ve 391 nu.lı hesapların alacak tarafına yazıldığını biliyoruz. Peşin satış yaptığımız için kasada artış olmuş ve 100 nu.lı hesap borçlandırılmıştır. Sürekli envanter yönteminde her satış kaydından sonra maliyet kaydının yapılması gerekir.

3	15.12.2011		
	621 SAT. TİC. MAL MAL.HESABI 153 TİCARİ MAL HESABI	5.000	5.000
	Maliyet kaydı		

Yapılan yevmiye kayıtlarına göre 600 ve 621 nu.lı hesapların büyük defter kayıtlarını yapılım ve gelir tablosu yardımı ile işletmenin kâr veya zarar rakamını bulalım.

<u>BORÇ</u>	<u>600 YURT İÇİ SAT. ALACAK</u>	<u>BORÇ</u>	<u>621 SAT. TİC. M.M. ALACAK</u>
	6.000	5.000	
	6.000	5.000	

SELMA TİCARET İŞLETMESİ (06.12.2011-15.12.2011) GELİR TABLOSU

	DETAY	TOPLAM
A.BRÜT SATIŞLAR		6.000
1.Yurt içi Satışlar	6.000	
B.SATIŞ İNDİRİMLERİ		-----
NET SATIŞLAR		6.000
C.SATIŞLARIN MALİYETİ (-)		(5.000)
1.Satılan Ticari Mallar Maliyeti	(5.000)	
BRÜT SATIŞ KÂRI		1.000

- **Aralıklı envanter yöntemi:** Küçük partiler hâlinde çok çeşitli mal ticareti yapan işletmelerde sürekli envanter yönteminin kullanılması çok zor hatta imkânsızdır. Bu durumda maliyet değeri belirli aralıklarla veya dönem sonlarında toplu olarak kaydedilir.

Maliyet değeri aşağıdaki gibi hesaplanır:

Dönem başı ticari mal stoku	.....
Dönem içi net ticari mal alışı (+)	.....
Dönem sonu ticari mal stoku (-)	<u>(.....)</u>
Satılan ticari mallar maliyeti	.....,

Örnek: BULUT Ticaret işletmesinin belli bir faaliyet döneminde stok hareketlerine ilişkin bilgileri şöyledir:

- İşletmenin dönem başı ticari mal stoku 5.000 TL'dir.
- 05.12.2011 tarihinde 256 nu.lı fatura ile % 18 KDV hariç 450 TL tutarında mal peşin alınıyor.
- 08.12.2011 tarihinde 01 nu.lı fatura ile % 18 KDV hariç 300 TL tutarında mal çek karşılığı satılıyor.
- 10.12.2011 tarihinde 02 nu.lı fatura ile % 18 KDV hariç 200 TL tutarında mal iki ay vadeli senet karşılığında satılıyor.
- 31.12.2011 tarihinde yapılan sayım sonucu işletmede 5.050 TL tutarında mal stoku olduğu belirleniyor.

1	05.12.2011		
	153. TİCARİ MAL HESABI 191. İNDİRİLECEK KDV H. 100 KASA HESABI	450 81	531
256 nu.lı fatura ile peşin mal alışı			

2	08.12.2011		
	101 ALINAN ÇEKLER HESABI 600 YURT İÇİ SAT. H. 391 HES. KDV HESABI	354	300 54
01 nu.lı fatura ile mal satışı			

3	10.12.2011		
	121 ALACAK SEN. HESABI 600 YURT İÇİ SAT. H. 391 HES. KDV HESABI	236	200 36
02 nu.lı fatura ile mal satışı			

BORÇ 600 YURT İÇİ SAT. ALACAK	
	300
	200
	500

BORÇ 153 TİC. MAL. HES ALACAK	
	5.000
	450
	5.450

Dönem başı ticari mal stoku	5.000
Dönem içi net ticari mal alışı (+)	450
Dönem sonu ticari mal stoku (-)	(5050)
Satılan ticari mallar maliyeti	400

4	31.12.2011		
	621 SAT. TİC. MAL MAL. H. 153 TİCARİ MAL HESABI	400	400
	Maliyet kaydı		

BULUT TİCARET İŞLETMESİ (06.12.2011-15.12.2011) GELİR TABLOSU

	DETAY	TOPLAM
A.BRÜT SATIŞLAR		500
1.Yurt içi Satışlar	500	
B.SATIŞ İNDİRİMLERİ		-----
NET SATIŞLAR		500
C.SATIŞLARIN MALİYETİ (-)		(400)
1.Satılan Ticari Mallar Maliyeti	(400)	
BRÜT SATIŞ KÂRI		100

- **Satış iadesi:** Satılan malın bir kısmı bazı sebepler ile iade edilebilir. İade bir düzeltme işlemidir. Satış iadesinde “**610 satıştan iadeler hesabı**” borçlandırılır. Kayıtlar aralıklı ve sürekli envanter yöntemine göre farklılık gösterir. Aralıklı envantere sadece satış kaydı düzeltilirken sürekli envantere maliyet kaydı da düzeltilir.

Örnek: Aşağıda verilen örneği sürekli ve aralıklı envanter yöntemine göre çözelim.

- 20.12.2011 tarihinde maliyet değeri 50.000 TL olan mal 06 nu.lı fatura ile % 18 KDV hariç 55.000 TL'ye veresiye (kredili) olarak satılıyor.
- 23.12.2011 tarihinde müşteri satılan malın % 18 KDV hariç 11.000 TL tutarında kısmını iade ediyor. İade bedeli alıcının hesabından düşülüyor. İade edilen malın maliyet değeri 10.000 TL'dir.

- **Sürekli envanter yöntemine göre çözüm**

1	20.12.2011		
	120 ALICILAR HESABI 600 YURT İÇİ SAT. H. 391 HES. KDV HESABI	64.900	55.000 9.900
	06 nu.lı fatura ile mal satışı		

2	20.12.2011	50.000	50.000
	621 SAT. TİC. MAL MAL. H. 153 TİCARİ MAL HESABI		
Maliyet kaydı			

İade aynı ay içinde olduğu için 391 kullanılmıştır. Başka ay olsaydı 191 kullanılacaktı.

3	23.12.2011	11.000 1980	12.980
	610 SAT. İADE HESABI 391 HES. KDV HESABI 120 ALICILAR HESABI		
Satış iadesi			

4	23.12.2011	10.000	10.000
	153 TİCARİ MAL HESABI 621 SAT. TİC. M. M. HESABI		
Maliyet düzeltme kaydı			

- **Aralıklı envanter yöntemine göre çözüm:** Aralıklı envanter yönteminde her satışın ardından maliyet kaydı yapılmıyordu. Bu nedenle yukarıdaki çözümde sadece 2 ve 4 nu.lı yevmiye kayıtları aynı şekilde yapılacaktı. Satış sonrası maliyet kaydı (2 nu.lı kayıt) ve maliyet düzeltme kaydı (4 nu.lı kayıt) yapılmayacaktı.
- **Satış iskontosu:** Satış iskontosu durumunda “611 satış iskontoları hesabı” kullanılır. İskonto aynı ay içinde yapılırsa 391 hesaplanan KDV, farklı bir ayda yapılırsa 191 indirilecek KDV hesapları 611 ile birlikte kullanılır.

Örnek:

- 06.12.2011 tarihinde 08 nu.lı fatura ile % 18 KDV hariç 1400 TL tutarında mal veresiye (kredili) olarak satılıyor.
- 19.01.2007 tarihinde müşteri borcunu erken ödeyebileceğini söylüyor ve % 18 KDV hariç 150 TL tutarında indirim yapılarak kalan tutar peşin tahsil ediliyor.

1	06.12.2011	1.652	1.400 252
	120 ALICILAR HESABI 600 YURT İÇİ SAT. H. 391 HES. KDV HESABI		
08 nu.lı fatura ile mal satışı			

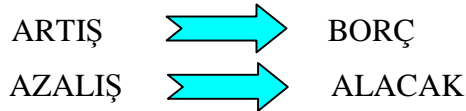
2	19.01.2007		
	100 KASA HESABI	1.475	
	611 SATIŞ İSK. HESABI	150	
	191 İND. KDV HESABI	27	
	120 ALICILAR HESABI		1.652
	Satış iskontosunu yapılması		

2.6. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri

Bu hesap grubu birden fazla muhasebe dönemine sarkan taahhüt işleri nedeniyle inşaat işletmeleri tarafından kullanılır. Bu grupta yer alan hesaplar daha ayrıntılı olarak inşaat muhasebesi dersinde incelenecektir. Bu grupta yer alan hesaplar şunlardır:

- 170-177 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri
- 179 Taşeronlara Verilen Avanslar

Hesapların işleyiş kuralları diğer varlık hesapları ile aynıdır.

Örnek: İşletme 25.03.2011 tarihinde bir bina inşaatı için taşeronu 6.000 TL avans veriyor.

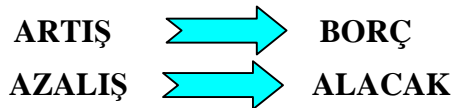
1	25.03.2007		
	179 TAŞERONLARA VER.AV.H.	6.000	
	100 KASA HESABI		6.000
	Taşeronu avans verilmesi		

2.7. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları

Bu hesap grubu içinde bulunulan dönemde ortaya çıkan ancak gelecek aylara ait olan giderler ile bulunulan döneme ait olup kesin borç kaydı sonra yapılacak olan gelirlerden oluşur. Bu grupta yer alan hesaplar şunlardır:

- 180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı
- 181 Gelir Tahakkukları Hesabı

Hesapların işleyiş kuralları diğer varlık hesapları ile aynıdır.

Örnek: İşletme 1 Temmuz 2011-30 Haziran 2007 tarihlerini kapsayan dönem için KDV hariç 12.000 TL tutarında kirayı peşin ödüyor.

Soruya baktığımızda kiranın 6 aylık kısmının 2011, kalan 6 aylık kısmının ise 2007 yılına ait olduğunu görüyoruz. Kira bir yıllık olduğuna göre önce bir aylık kirayı hesaplayalım.

$$12.000 \text{ TL} / 12 = 1.000 \text{ TL bir aylık kira bedelidir.}$$

Altı aylık (temmuz, ağustos, eylül, ekim, kasım, aralık) kira bedeli olan 6.000 TL 2011 yılına aittir. Kalan altı aylık (ocak, şubat, mart, nisan, mayıs, haziran) tutar olan 6.000 TL ise 2007 yılına aittir.

2011 yılına ait olan kısmı “**180 gelecek aylara ait giderler hesabı**”na, 2007 yılına ait olan kısmı ise “**280 gelecek yıllara ait giderler hesabı**”na giderlerimizde artış olduğu için borç yazmalıyız.

1	01.07.2011			
	<u>180 GELECEK AYLARA AİT GİD</u>		6.000	
	2011 Yılı Gideri			
	<u>280 GELECEK YILLARA AİT GİD</u>		6.000	
	2007 Yılı Gideri			
	191 İNDİRİLECEK KDV HESABI		2.160	
	100 KASA HESABI			14.160
	Bir yıllık peşin kira ödemesi			

31.12.2011 tarihine geldiği zaman önce 180 nu.lı hesaptaki tutar 770 genel yönetim giderleri hesabına aktarmalı, daha sonra da 280 nu.lı hesaptaki tutar 180 nu.lı hesaba aktarılmalıdır. Çünkü gider artık gelecek yıllara değil gelecek aylara ait gider hâline gelmiştir.

2	31.12.2011			
	770 GENEL YÖNETİM GİD H.		6.000	
	<u>180 GEL. AY. AİT GİD.</u>			6.000
	2011 Yılı Gideri			
	Aktarma kaydı			

180 gelecek aylara ait giderler dönem sonunda ilgili gider hesabına aktarılır.

3	31.12.2011			
	<u>180 GEL. AY. AİT GİD.</u>		6.000	
	2011 Yılı Gideri			6.000
	<u>280 GEL. YIL. AİT GİD.</u>			
	2007 Yılı Gideri			
	Aktarma kaydı			

280 gelecek yıllara ait giderlerin sonraki yıla ait kısmı dönem sonunda 180 nu.lı hesaba aktarılır.

Örnek: İşletme 01.12.2011 tarihinde bir taşıtını üç aylığına kiraya vermiştir. Üç aylık kira tutarı 600 TL'dir. Kira tutarı üç ayın sonunda (28.02.2007) tahsil edilecektir.

1	31.12.2011	200	200
	181 GELİR TAHAKKUKLAR H. 649 DİĞ. OL. GEL KÂR		
Aralık ayı gelir tahakkuku			

Kira geliri doğmuş ancak istenebilir duruma gelmemiştir.

2	28.02.2011	600	200 400
	100 KASA HESABI 181 GELİR TAH. HESABI 649 DİĞ. OL. GEL KÂR		
Araç kirasının tahsili			

Tahsilat yapıldığında 181 nu.lı hesap kapatılır. Gelir 649'ta toplanır.

2.8. Diğer Dönen Varlıklar

Bir yıl içinde işlem görecektir olan, buraya kadar değinilmeyen dönen varlıklar, bu grupta yer alır.

➤ Bu grupta yer alan hesaplar

- 19. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR
  - 190 Devreden KDV Hesabı
  - 191 İndirilecek KDV Hesabı
  - 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar Hesabı
  - 195 İş Avansları Hesabı
  - 196 Personel Avansları Hesabı

Bu grup hesaplarının işleyişi de diğer dönen varlık grubu hesapları gibidir.

ARTIŞ → BORÇ
AZALIŞ → ALACAK

Yaptığımız örneklerde mal alışında 191 indirilecek KDV, mal satışında 391 hesaplanan KDV'yi sıklıkla kullandık. Dönem sonu geldiği zaman envanter işlemlerinde 191 ve 391 nu.lı hesaplar karşılaştırılır. İki KDV hesabı da dönem sonunda kapatılır ve aradaki fark aşağıda belirtilen hesaplara aktarılır.

İNDİRİLECEK KDV > HESAPLANAN KDV = 190 DEVREDEN KDV

İNDİRİLECEK KDV < HESAPLANAN KDV = 390 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR

Örnek: 31.12.2011 tarihinde 191 ve 391 nu.lı KDV hesaplarının toplamları aşağıdaki gibidir.

BORÇ	191 İND. KDV H.	ALACAK
.....		.....
	4.000	

BORÇ	391 H. KDV H.	ALACAK
.....		.....
		3.500

50	31.12.2011		
	391 HESAPLANAN KDV H.	3.500	
	190 DEVREDEN KDV HESABI	500	
	191 İND.KDV HESABI		4.000
	KDV mahsup kaydı		

Her iki KDV hesabını da büyük defterde buldukları yerin tam tersi taraflara yazarak kapattık. Aradaki fark olan 500 TL'yi de “**191 indirilecek KDV**” daha büyük olduğu için “**190 devreden KDV hesabı**”na yazdık. Bu durumda büyük defter kayıtlarının son hâli şöyle olur:

BORÇ	191 İND. KDV H.	ALACAK
.....		.....
	4.000	4.000

BORÇ	391 H. KDV H.	ALACAK
.....		.....
	3.500	3.500

Örnek: 31.12.2011 tarihinde “191 ve 391 nu.lı KDV hesapları”nın toplamları aşağıdaki gibidir:

BORÇ	191 İND. KDV H.	ALACAK
.....		.....
	7.000	

BORÇ	391 H. KDV H.	ALACAK
.....		.....
		10.000

75	31.12.2011		
	391 HESAPLANAN KDV HESABI	10.000	
	191 İND.KDV HESABI		7.000
	360 ÖD. VERGİ FON		3.000
	KDV mahsup kaydı		

KDV hesaplarını ters kayıt yaparak kapattık. Bu kez 391 hesaplanan KDV daha fazla olduğu için aradaki farkı “**360 ödenecek vergi ve fonlar hesabı**”na kaydettik.

Örnek: İşletmenin yapmış olduğu bazı işlemler aşağıdaki gibidir:

- 15.03.2011 tarihinde 1.000 TL geçici vergi peşin ödenmiştir.
- 20.05.2011 tarihinde işletme personeline maaşından mahsup edilmek üzere 500 TL avans verilmiştir.
- 25.06.2011 tarihinde personele işletme adına yapacağı bazı harcamalar için 1.000 TL tutarında iş avansı verilmiştir.
- 28.07.2011 tarihinde yapılan sayım sonucu kasada 300 TL'nin noksan olduğu belirlenmiştir.

1	15.03.2011 193 PEŞİN ÖD. VERGİ VE FON H. 100 KASA HESABI Peşin vergi ödemesi	1.000	1.000
---	---	-------	-------

2	20.05.2011 196 PERSONEL AVANSLARI H. 100 KASA HESABI Personel avansı verilmesi	500	500
---	---	-----	-----

3	25.06.2011 195 İŞ AVANSLARI HESABI 100 KASA HESABI İş avansı verilmesi	1.000	1.000
---	---	-------	-------

4	28.07.2011 197 SAYIM VE TES.NOK.HESABI 100 KASA HESABI Sayımda çıkan kasa noksanı	300	300
---	--	-----	-----

Noksanın sebebi bulununca ya da personelden tahsil edilince 197 nu.lu hesap kapatılır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Dönen varlıkları ve envanter işlemlerini tek düzen muhasebe sistemi kurallarına uygun olarak kaydediniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Hesap planını kullanınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir hesap planı ediniz. ➤ Hesap planında dönen varlıkları bulunuz. ➤ Hesap planında duran varlıkları bulunuz. ➤ Hesap planında varlık (aktif) hesaplarının numaralarını bulmayı öğreniniz.
➤ Hesapların işleyiş kurallarını tekrar ediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aktif hesaplarında artış olduğu zaman borç tarafına kayıt yapılacağına unutmayınız. ➤ Aktif hesaplarında azalış olduğu zaman alacak tarafına kayıt yapılacağına unutmayınız. ➤ (-) Karakterli varlık hesaplarında işleyişin tam tersi olduğunu unutmayınız. ➤ Aktif (varlık) hesaplarının işleyişi ile ilgili olarak Bilanço modülünü tekrar edebilirsiniz.
➤ Dönen varlık hesaplarını kaydediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hazır değerler ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Menkul kıymetler ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Ticari alacaklar ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Diğer alacaklar ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Stoklar ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Diğer dönen varlıklar ile ilgili örnekler yapınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak öğrendiklerinizi kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Hesap planı temin ettiniz mi?		
2. Hesapları hesap planında buldunuz mu?		
3. Dönen varlık hesaplarının işleyiş kurallarını öğrendiniz mi?		
4. Dönen varlık ve duran varlık ayırımını yaptınız mı?		
5. KDV'yi doğru hesapladınız mı?		
6. KDV hesaplarını doğru yerlerde kullandınız mı?		
7. Açılış kaydı düzenlediniz mi?		
8. Dönen varlık hesaplarını doğru kaydettiniz mi?		
9. Yevmiye defterine kurallarına uygun kayıt yaptınız mı?		
10. Rakamları yazarken rakam yazım kurallarına dikkat ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise “Ölçme ve Değerlendirme” ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Varlık hesapları dönen varlıklar ve duran varlıklar olarak ikiye ayrılır.
2. ( ) Kasa hesabı 102 numaralı hesaptır.
3. ( ) Veresiye (kredili) olarak mal alındığı zaman 120 alıcılar hesabı kullanılır.
4. ( ) Mal alışında 153 ticari mal hesabı ile birlikte 191 indirilecek KDV hesabı kullanılır.
5. ( ) Hesap dönemi sonunda demirbaşlara amortisman ayrılır.
6. ( ) Banka hesabına para yatırıldığı zaman 102 bankalar hesabı borçlandırılır.
7. ( ) İmtiyaz, patent, lisans, ticari marka, unvan, kullanım hakları 153 haklar hesabında gösterilir.
8. ( ) Bir işletmenin % 50'den fazla sermaye ve oy hakkını temsil eden hisse senedi satın alınırsa 110 bağlı ortaklıklar hesabı kullanılır.
9. ( ) Envanter işlemlerinde 191 indirilecek KDV hesabı, 391 hesaplanan KDV hesabından fazla ise fark 190 devreden KDV hesabına yazılır.
10. ( ) Menkul kıymet zarar ile satıldığı zaman 645 menkul kıymet satış kârları hesabı kullanılır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile duran varlıkları ve envanter işlemlerini tek düzen muhasebe sistemi kurallarına uygun olarak kaydedebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan bir ticari işletmeyi ziyaret ederek yevmiye defteri örneği temin ediniz ve içerisindeki kayıtları inceleyiniz.
- Bir hesap planı temin ederek içerisinde bulunan hesapları ve kod numaralarını inceleyiniz.
- Hesapların işleyiş kuralları ile ilgili bilgilerinizi tazelemek için Bilanço modülünü tekrar gözden geçiriniz.

3. DURAN VARLIKLAR VE ENVANTER İŞLEMLERİ

Bir yıl veya normal faaliyet döneminden daha uzun süre işletme faaliyetlerinde kullanmak amacı ile edinilen varlıklar ile bir yıldan daha uzun sürede paraya çevrilmesi, tahsili, tüketilmesi öngörülen varlıklar duran varlıklar içerisinde yer alır.

- **Dönen varlıklar grubu**
  - **DURAN VARLIKLAR**
    - 22. Ticari Alacaklar
    - 23. Diğer Alacaklar
    - 24. Mali Duran Varlıklar
    - 25. Maddi Duran Varlıklar
    - 26. Maddi Olmayan Duran Varlıklar
    - 27. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar
    - 28. Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları
    - 29. Diğer Duran Varlıklar

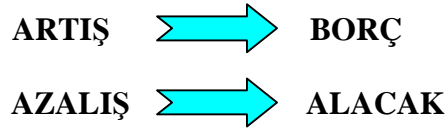
3.1. Ticari Alacaklar

Bir yıldan daha uzun vadeli senetli ve senetsiz alacaklar bu hesap grubunda yer alır.

- **Bu grupta yer alan hesaplar**

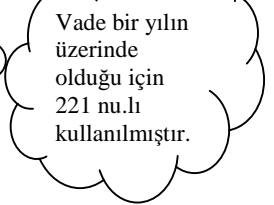
- **22.TİCARİ ALACAKLAR**
  - 220 Alıcılar Hesabı
  - 221 Alacak Senetleri Hesabı
  - 222 Alacak Senetleri Reeskontu Hesabı (-)
  - 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı
  - 229 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hesabı (-)

Bu grupta yer alan hesapların işleyişi dönen varlık grubu ile aynıdır. Dikkat edilirse hesap isimleri aynı, hesap numaraları 100 değil, 200 ile başlamaktadır. Hesapların işleyişi şöyledir:

Örnek: BULUT Ticaret işletmesinin yapmış olduğu bazı işlemler aşağıda verilmiştir:

- 06.12.2011 tarihinde 15 nu.lı fatura ile % 18 KDV hariç 2.000 TL tutarında mal satılmış, karşılığında 25.12.2007 vadeli alacak senedi alınmıştır.
- 20.12.2011 tarihinde 16 nu.lı fatura ile % 18 KDV hariç 1.500 TL tutarında mal 15 ay vadeli olarak veresiye satılmıştır.
- 25.12.2011 tarihinde işletmeye doğal gaz sayacı bağlatmak için 500 TL depozito verilmiştir. Depozitonun bir yıldan önce geri alınacağı düşünülmemektedir.

1	06.12.2011	2.360	2.000 360	 <p>Vade bir yılın üzerinde olduğu için 221 nu.lı kullanılmıştır.</p>
	221 ALACAK SENETLERİ H. 600 YURT İÇİ SAT. 391 HES. KDV HESABI 15 nu.lı fatura ile mal satışı			
2	20.12.2011	1.770	1.500 270	
	220 ALICILAR HESABI 600 YURT İÇİ SAT. 391 HES. KDV HESABI 16 nu.lı fatura ile mal satışı			
3	25.12.2011	500	500	
	226 VERİLEN DEPOZİTO VE T. 100 KASA HESABI Depozito ödenmesi			

4	31.12.2011	2.360	2.360
	121 ALACAK SENETLERİ H. 221 AL. SEN. HESABI Aktarma kaydı		

31.12.2011'de vade bir yılın altına düştüğü için 221'den 121'e devredilmiştir.

3.2. Diğer Alacaklar

İşletmenin ticari olmayan işlemleri sonucu ortaya çıkan ve bir yıldan uzun vadeli alacakların oluşturduğu hesap grubudur.

➤ Bu grupta yer alan hesaplar

• 23. DİĞER ALACAKLAR

- 231 Ortaklardan Alacaklar Hesabı
- 232 İştiraklerden Alacaklar Hesabı
- 233 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabı
- 235 Personelden Alacaklar Hesabı
- 236 Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı
- 237 Diğer Alacak Senetleri Reeskontu Hesabı (-)
- 239 Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı Hesabı (-)

Bu gruptaki hesapların işleyişi dönen varlıklar grubunda bulunan "13 diğer alacaklar" ile aynıdır. Tek farkı vadenin bir yılın üzerinde olması ve hesap numaralarının 200 ile başlamasıdır. Bu hesaplarda vade bir yılın altına düştüğü zaman dönen varlıklar grubundaki 100 nu.lu ve aynı adı taşıyan hesaplara devredilir. Hesapların işleyişi şöyledir:

ARTIŞ → BORÇ

AZALIŞ → ALACAK

Örnek: 03.08.2011 tarihinde işletme ortağına iki yıl sonra geri almak üzere 20.000 TL borç veriliyor.

1	03.08.2011	20.000	20.000
	231 ORTAKLARDAN AL. H. 100 KASA HESABI Ortağa Borç Verilmesi		

3.3. Mali Duran Varlıklar

Uzun vadeli amaçlarla veya yasal zorunluluklar nedeniyle elde tutulan ya da bir yıllık süre içinde paraya dönüşmeyecek menkul kıymetler bu grupta izlenir.

➤ **Bu grupta yer alan hesaplar**

• **24.MALİ DURAN VARLIKLAR**

- 240 Bağlı Menkul Kıymetler Hesabı
- 242 İştirakler Hesabı
- 245 Bağlı Ortaklıklar Hesabı
- 248 Diğer Mali Duran Varlıklar Hesabı

Hesapların işleyişi şöyledir:

ARTIŞ → BORÇ

AZALIŞ → ALACAK

Örnek:

- İşletme 05.06.2011 tarihinde Bulut Anonim Şirketi'nin çıkardığı % 7'lik sermaye payı ve oy hakkını temsil eden 40.000 TL değerinde hisse senedini alıyor.
- İşletme 05.07.2011 tarihinde ENGİN Anonim Şirketi'nin çıkardığı % 20'lik sermaye payı ve oy hakkını temsil eden 100.000 TL değerinde hisse senedini alıyor.
- İşletme 05.08.2011 tarihinde SEMRA Anonim Şirketi'nin çıkardığı % 60'lık sermaye payını temsil eden 500.000 TL değerinde hisse senedini alıyor.

1	05.06.2011		
	240 BAĞLI MEN. KIY. HESABI 100 KASA HESABI Hisse senedi alınması	40.000	40.000

Sermaye payı % 10'un altında ise 240 kullanılır.

2	05.07.2011		
	242 İŞTİRAKLER HESABI 100 KASA HESABI Hisse senedi alınması	100.000	100.000

Sermaye payı % 10- % 50 arasında ise 242 kullanılır.

3	05.08.2011		
	245 BAĞLI ORT. HESABI 100 KASA HESABI Hisse senedi alınması	500.000	500.000

Sermaye payı % 50'den fazla ise 245 kullanılır.

3.4. Maddi Duran Varlıklar

İşletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve tahmini kullanma süresi bir yıldan fazla olan varlıklar bu hesap grubunda izlenir.

- Bir varlığın maddi duran varlık olması için bazı şartları taşıması gerekir. Bunlar:
  - Maddi bir yapıda olmalıdır.
  - İşletmeye ait ve işletme faaliyetlerinde kullanmak için alınmış olmalıdır.
  - Kullanımı boyunca satışı düşünülmemelidir.
  - Kullanım ömrü bir yıldan fazla olmalıdır.
- Bu grupta yer alan hesaplar
  - **25.MADDİ DURAN VARLIKLAR**
    - 250 Arazi ve Arsalar Hesabı
    - 251 Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri Hesabı
    - 252 Binalar Hesabı
    - 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı
    - 254 Taşıtlar Hesabı
    - 255 Demirbaşlar Hesabı
    - 256 Diğer Maddi Duran Varlıklar Hesabı
    - 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)
    - 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı
    - 259 Verilen Sipariş Avansları Hesabı

Hesapların işleyiş kuralı şöyledir:

ARTIŞ   ➡   **BORÇ**
AZALIŞ   ➡   **ALACAK**

Resim 3.1: Bina

Resim 3.2: Taşıt

Resim 3.3: Bilgisayar

Yapacağımız örneklerde amortisman hesaplaması verilmeyecek, hesaplanmış tutar yer alacaktır. Amortisman ayırma yöntemleri ve hesaplamaları Envanter İşlemleri modülünde ayrıntılı olarak anlatılacaktır.

Örnek: BULUT Ticaret işletmesinin yapmış olduğu bazı işlemler aşağıda verilmiştir.

- 27.08.2011 tarihinde 265 nu.lı fatura ile işletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere % 18 KDV hariç 3.000 TL tutarında bir bilgisayar çek karşılığı alınıyor.
- 05.10.2011 tarihinde işletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere % 18 KDV hariç 100.000 TL tutarında bir bina peşin satın alınıyor.
- 22.11.2011 tarihinde pazarlama faaliyetlerinde kullanılmak üzere % 18 KDV hariç 200.000 TL tutarında bir kamyonet senet karşılığında satın alınıyor.
- 03.12.2011 tarihinde işletmenin sahibi olduğu bir arsa üzerine inşaat yapmakta olan müteahhit firmaya % 18 KDV hariç 50.000 TL birinci hak ediş olarak peşin ödeniyor.
- 31.12.2011 tarihinde demirbaşlar için 600 TL amortisman ayrılıyor.
- 05.02.2007 tarihinde kayıtlı değeri 3.000 TL, birikmiş amortismanı 600 TL olan demirbaş KDV hariç 2.000 TL'ye peşin olarak satılıyor.

1	27.08.2011			
	255 DEMİRBAŞLAR HESABI 191 İNDERİLECEK KDV HESABI 103 VER.ÇEK ÖD.EM	3.000 540		3.540
265 nu.lı fatura ile bilgisayar alışı				
2	05.10.2011			
	252 BİNALAR HESABI 191 İNDERİLECEK KDV HESABI 100 KASA HESABI		100.000 18.000	118.000
Bina alışı				
3	22.11.2011			
	254 TAŞITLAR HESABI 191 İNDERİLECEK KDV HESABI 321 BORÇ SEN. HESABI		200.000 36.000	236.000
Taşıt alışı				

Bilgisayar demirbaştır

4	03.12.2011 256 YAPIL. OLAN YAT. H. 191 İNDERİLECEK KDV H. 100 KASA HESABI Birinci hak ediş ödemesi	50.000 9.000	59.000
5	31.12.2011 770 GENEL YÖNETİM GİD. H. 257 BİRİKMİŞ AMOR. Amortisman ayırma kaydı	600	600
6	05.02.2007 100 KASA HESABI 257 BİRİKMİŞ AMOR. HESABI 689 DİĞER OL.DIŞI GİD.ZAR. 255 DEMİRBAŞ H. 391 HES. KDV HESABI Demirbaş satışı	2.360 600 400	3.000 360

Demirbaş satışında kayıtlı değeri ile çıkış yapılır. Değeri 3.000 TL olduğu için demirbaşlara 3.000 TL yazdık. Satış fiyatı 2.000 TL üzerinden KDV hesapladık ve toplamını 2.360 TL olarak kasaya yazdık. Amortisman tutarı soruda verilmişti. Amortisman ayırırken alacak tarafına yazmıştık. Satışta borç tarafına yazdık. Borç toplamı 2.960 TL, alacak toplamı 3.360 TL oldu. Bu durumda aradaki farkı “689 diğer olağan dışı gider ve zararlar hesabı”na yazdık. Borç toplamı fazla olsaydı farkı alacak tarafına “679 diğer olağan dışı gelir ve kârlar hesabı”na yazacaktık.

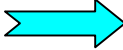
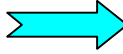
3.5. Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Fiziksel bir varlığı olmayan, işletmenin yararlandığı kullanımı sonucu gelirlerde artış meydana getiren şerhiye, haklar ve özel maliyetler bu hesap grubunda izlenir. Bu varlıklar ya bir bedel karşılığı elde edilir ya da işletme çalışmaları sonucu ortaya çıkar.

➤ Bu hesap grubunda yer alan hesaplar

- **26.MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR**
  - 260 Haklar Hesabı
  - 261 Şerhiye Hesabı
  - 262 Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri Hesabı
  - 263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı
  - 264 Özel Maliyetler Hesabı
  - 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabı
  - 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)
  - 269 Verilen Avanslar Hesabı

Bu grupta yer alan hesaplar aşağıdaki kurala göre işler:

ARTIŞ   **BORÇ**
AZALIŞ   **ALACAK**

Örnek:

- İşletme 24.07.2011 tarihinde bir turistik tesisin işletme hakkını iki yıllığına satın almış ve karşılığında % 18 KDV hariç 1.000.000 TL peşin ödemiştir.
- İşletme 28.07.2011 tarihinde yeni bir şube açmış ve % 18 KDV hariç 200.000 TL tutarında gider peşin yapılmıştır.
- İşletme 29.07.2011 tarihinde devralınan bir işletme için % 18 KDV hariç 50.000 TL tutarında şerefiye gideri peşin yapılmıştır.
- İşletme 30.07.2011 tarihinde faaliyette bulunan bir şubenin bakım ve onarım masrafları için % 18 KDV hariç 10.000 TL'yi çek ile ödemiştir.
- İşletme 05.08.2011 tarihinde üretimini düşündüğü bir ürünün geliştirme faaliyetleri için % 18 KDV hariç 25.000 TL tutarında masrafı peşin yapmıştır.
- 31.12.2011 tarihinde haklar için 200.000 TL tutarında amortisman ayrılmıştır.

1	24.07.2011		
	260 HAKLAR HESABI 191 İNDİRİLECEK KDV HESABI 100 KASA HESABI Turistik işletme hakkı alınması	1.000.000 180.000	1.180.000

İmtiyaz, patent, lisans, ticari marka, unvan, kullanım hakları 260'ta gösterilir.

2	28.07.2011		
	262 KURULUŞ VE ÖRG. GİD. H. 191 İNDİRİLECEK KDV HESABI 100 KASA HESABI Kuruluş gideri yapılması	200.000 36.000	236.000

İşletmenin kuruluş ve genişletilme giderleri 262'ye yazılır.

3	29.07.2011		
	261 ŞEREFİYE HESABI 191 İNDİRİLECEK KDV H. 100 KASA HESABI Şerefiye gideri yapılması	50.000 9.000	59.000

İşletme gayri menkullerinin bakım, onarım ve temizlik gideri 264'e yazılır.

4	30.07.2011		
	264 ÖZEL MALİYETLER H. 191 İNDİRİLECEK KDV HESABI 103 VERİLEN ÇEK. İşletme bakım onarım gideri	10.000 1.800	11.800

5	05.08.2011		
	263 ARAŞTIRMA ve GEL. GİD. H. 191 İNDİRİLECEK KDV HESABI 100 KASA HESABI Geliştirme gideri yapılması		25.000 4.500 29.500

6	31.12.2011		
	770 GENEL YÖNETİM GİD. H. 268 BİRİKMİŞ AMOR. Amortisman ayırma kaydı	200.000	200.000

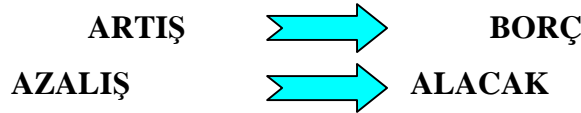
Tüm maddi olmayan duran varlıklara dönem sonunda amortisman ayrılır.

3.6. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar

Belli bir rezervin (petrol, maden vb.) kullanılması için yapılan ve rezervin tükenmesi ile değerini yitirecek olan giderler bu grupta işlenir. Örneğin bir maden çıkarmak için birçok arama, hazırlık ve geliştirme faaliyeti yapılır. Ancak yapılan harcamaların yararı oradan çıkarılacak maden miktarı ile sınırlıdır. Bu nedenle bu tür harcamalar özel tükenmeye tabidir.

- **Bu grupta yer alan hesaplar**
  - **ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR**
    - 271 Arama Giderleri
    - 272 Hazırlık ve Geliştirme Giderleri
    - 277 Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar
    - 278 Birikmiş Tükenme Payları (-)
    - 279 Verilen Avanslar

Bu grupta yer alan hesaplar da diğer dönen ve duran varlıklar gibi işlemektedir.

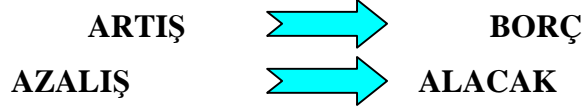

3.7. Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları

İçinde bulunulan dönemde ortaya çıkan ancak gelecek yıllara ait olan giderler ile faaliyet dönemine ait olup kesin borç kaydı ya da tahsili sonraki yıllarda yapılacak gelirler bu grupta yer alır.

- **Bu hesap grubunda yer alın hesaplar**
  - 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı
  - 281 Gelir Tahakkukları Hesabı

Hesapların işleyişi dönen varlıklar grubunda yer alın 180 ve 181 nu.lı hesapların işleyişi ile aynıdır.

Örnek: İşletme, 1 Ekim 2011 tarihinde Bulut Anonim Şirketi'ne ait 2 yıl vadeli % 50 net faizli tahvilden 12.000 TL peşin ödeyerek satın alıyor.

1	01.10.2011		
	111 ÖZEL KES. TAH. SEN. BON. 100 KASA HESABI	12.000	12.000
	Özel kesim tahvili alışı		

Tahvilin faizini hesaplayalım:

$$\text{Faiz} = \frac{\text{Anapara} \times \text{Faiz Oranı} \times \text{Süre}}{100} = \frac{12.000 \times 50 \times 2}{100} = 12.000 \text{ (iki yıllık faiz)}$$

İki yılda 24 ay vardır. Bu durumda 12.000 TL'yi 24'e bölerek bir aylık faizi hesaplayabiliriz.

$$12.000 / 24 = 500 \text{ TL (bir aylık faiz)}$$

Şimdi hangi yıla ne kadar faiz düştüğünü bulalım.

2011 yılı 3 aylık faiz (ekim, kasım, aralık) 1.500 TL

2007 yılı 12 aylık faiz 6.000 TL

2011 yılı 9 aylık faiz 4.500 TL

Toplam 24 aylık faiz tutarı 12.000 TL

2	31.12.2011		
	281 GELİR TAHAKKUKLARI H. 642 FAİZ GEL. HESABI	1.500	1.500
	2011 yılı faiz geliri		

3	31.12.2007		
	181 GELİR TAHAKKUKLARI H. 642 FAİZ GEL. HESABI	6.000	6.000
	2007 yılı faiz geliri		

4	31.12.2007	1.500	1.500
	181 GELİR TAHAKKUKLARI H. 281 GELİR TAH. HESABI		
Vadenin bir yılın altına düşmesi			
5	30.09.2011	12.000	7.500 4.500
	100 KASA HESABI		
	181 GELİR TAH. HESABI		
	642 FAİZ GEL. HESABI		
Faizin tahsil edilmesi			

3.8. Diğer Duran Varlıklar

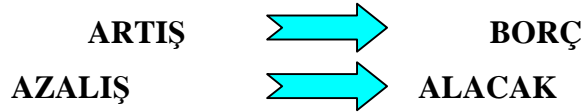
Buraya kadar incelenen duran varlıkların kapsamına girmeyen diğer duran varlıklar, bu hesap grubunda incelenir.

➤ **Bu grupta yer alan hesaplar**

• **29.DİĞER DURAN VARLIKLAR**

- 291 Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV Hesabı
- 293 Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar Hesabı
- 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı
- 295 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar Hesabı
- 297 Diğer Çeşitli Duran Varlıklar Hesabı
- 298 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı (-)
- 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabı

Bu grupta yer alan hesaplar da diğer dönen ve duran varlık hesaplarının işleyiş kuralları ile kaydedilmektedir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Duran varlıkları ve envanter işlemlerini tek düzen muhasebe sistemi kurallarına uygun olarak kaydediniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Hesap planını kullanınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir hesap planı ediniz. ➤ Hesap planında dönen varlıkları bulunuz. ➤ Hesap planında duran varlıkları bulunuz. ➤ Hesap planında varlık (aktif) hesaplarının numaralarını bulmayı öğreniniz.
➤ Hesapların işleyiş kurallarını tekrar ediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aktif hesaplarında artış olduğu zaman borç tarafına kayıt yapılacağına unutmayınız. ➤ Aktif hesaplarında azalış olduğu zaman alacak tarafına kayıt yapılacağına unutmayınız. ➤ (-) Karakterli varlık hesaplarında işleyişin tam tersi olduğunu unutmayınız. ➤ Aktif (varlık) hesaplarının işleyişi ile ilgili olarak Bilanço modülünü tekrar edebilirsiniz.
➤ Dönen varlık hesaplarını kaydediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hazır değerler ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Menkul kıymetler ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Ticari alacaklar ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Diğer alacaklar ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Stoklar ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Diğer dönen varlıklar ile ilgili örnekler yapınız.
➤ Duran varlık hesaplarını kaydediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ticari alacaklar ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Diğer alacaklar ile ilgili örnekler yapınız.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mali duran varlıklar ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Maddi duran varlıklar ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Maddi olmayan duran varlıklar ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakukları ile ilgili örnekler yapınız. ➤ Diğer duran varlıklar ile ilgili örnekler yapınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dönen varlık ve duran varlık hesaplarını ayırt ediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vadesi bir yılın altında olan varlık kalemlerinin dönen varlıklar grubunda yer aldığını unutmayınız. ➤ Vadesi bir yılın üzerinde olan varlık kalemlerinin duran varlıklar grubunda yer aldığını unutmayınız. ➤ Dönen varlık hesaplarının 100 nu.lı, duran varlık hesaplarının 200 nu.lı hesaplar olduğunu unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak öğrendiklerinizi kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Hesap planı temin ettiniz mi?		
2. Hesapları hesap planında buldunuz mu?		
3. Duran varlık hesaplarının işleyiş kurallarını öğrendiniz mi?		
4. Dönen varlık ve duran varlık ayrımını yaptınız mı?		
5. KDV'yi doğru hesapladınız mı?		
6. KDV hesaplarını doğru yerlerde kullandınız mı?		
7. Açılış kaydı düzenlediniz mi?		
8. Duran varlık hesaplarını doğru kaydettiniz mi?		
9. Yevmiye defterine kurallarına uygun kayıt yaptınız mı?		
10. Rakamları yazarken rakam yazım kurallarına dikkat ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınızı “Evet” ise “Ölçme ve Değerlendirme” ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bulut Ticaret işletmesi 01.12.2011 tarihinde aşağıdaki değerler ile kurulmuştur.

Kasa	: 100.000 TL
Banka	: 50.000 TL
Ticari mal	: 150.000 TL
Alıcılar	: 30.000 TL
Satıcılar	: 20.000 TL
Borç senetleri	: 40.000 TL
Sermaye	: ?

İşletmenin yapmış olduğu bazı işlemler aşağıda verilmiştir (KDV % 18 alınacaktır.):

- 03.12.2011 tarihinde 01 nu.lı fatura ile KDV hariç 20.000 TL tutarında mal 5.000 TL'si peşin, kalanı çek karşılığı satılmıştır.
- 06.12.2011 tarihinde işletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere 365 nu.lı fatura ile KDV hariç 500 TL tutarında makine çek verilerek alınmıştır.
- 10.12.2011 tarihinde tanesi 1.000 TL olan 30 adet hisse senedi peşin alınmıştır. Alış için 200 TL komisyon ödenmiştir.
- 15.12.2011 tarihinde alıcılar bize olan borçlarının 5.000 TL'lik kısmını peşin ödemiştir.
- 17.12.2011 tarihinde işletme personeline iki ay sonra geri ödenmek üzere 1.000 TL borç para verilmiştir.
- 20.12.2011 tarihinde daha önce tanesi 1.000 TL'den alınan hisse senetlerinden 20 adedi, tanesi 1.200 TL'den peşin satılmıştır.
- 23.12.2011 tarihinde 458 nu.lı fatura ile KDV hariç 7.000 TL tutarında mal peşin alınmıştır.
- 28.12.2011 tarihinde bir işletmenin % 6 sermaye ve oy hakkını temsil eden 8.000 TL tutarında hisse senedi peşin alınmıştır.
- 29.12.2011 tarihinde 590 TL tutarında verilen çek banka hesabından ödenmiştir.
- 30.12.2011 tarihinde 02 nu.lı fatura ile KDV hariç 5.000 TL tutarında mal 1.000 TL'si kredi kartı, 2.000 TL'si üç ay vadeli senet, geri kalanı iki yıl vadeli kredili (veresiye) olarak satılmıştır.
- 31.12.2011 tarihinde işletmeye alınan makine için 100 TL amortisman ayrılmıştır.
- 31.12.2011 tarihinde 191 indirilecek KDV toplamı 1.350 TL, 391 hesaplanan KDV toplamı 4.500 TL'dir.

İSTENENLER:

- Açılış kaydını düzenleyiniz.
- İşletmenin yapmış olduğu işlemler ile ilgili yevmiye kayıtlarını yapınız.

--	--	--	--

--	--	--	--

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

1. ( ) İşletmelerde muhasebe fişi kullanmak zorunlu değildir.
2. ( ) Varlık, işletmenin sahip olduğu değerleri; kaynak ise bu değerlerin elde edilmesi için katlanılan borçları ve sermayeyi ifade eder.
3. ( ) Varlıklar dönen ve duran varlıklar olarak ikiye ayrılır.
4. ( ) Nazım hesaplar varlık hesaplarıdır.
5. ( ) 100 ve 200 ile başlayan hesaplar varlık hesaplarıdır.
6. ( ) Bir yıldan daha uzun bir sürede paraya çevrilebilecek varlıklar, duran varlıklar grubunda yer alır.
7. ( ) Yevmiye defterinde toplamlar birbirine eşit olmayabilir.
8. ( ) Yevmiye defteri, muhasebe fonksiyonlarından özetleme fonksiyonunu yerine getirir.
9. ( ) Yevmiye defterini işletme hesabı esasına göre defter tutan ikinci sınıf tacirler tutar.
10. ( ) Muhasebe kayıtları yaparken hesap planından faydalanmak gerekir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise uygulamalı teste geçiniz.

UYGULAMALI TEST

SORU CÜMLESİ YAZILACAK

Bu modül kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak öğrendiklerinizi kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Açılış kaydı ile ilgili olarak;		
➤ Açılış bilançosu düzenlemeyi öğrendiniz mi?		
➤ Açılış kaydı düzenlemeyi öğrendiniz mi?		
➤ Muhasebe fişlerini tanıdınız mı?		
Dönen varlık hesapları ile ilgili olarak;		
➤ Dönen varlık hesaplarını ayırt ettiniz mi?		
➤ Dönen varlık hesaplarını doğru kaydettiniz mi?		
➤ Hesap planından faydalandınız mı?		
Duran varlık hesapları ile ilgili olarak;		
➤ Duran varlık hesaplarını ayırt ettiniz mi?		
➤ Duran varlık hesaplarını doğru kaydettiniz mi?		
➤ Hesap planından faydalandınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetlerini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	Y
5	Y
6	D
7	D
8	D
9	D
10	D

1	06.12.2011		
	100 KASA HESABI	1.500	
	102 BANKA HESABI	700	
	120 ALICILAR HESABI	1.000	
	153 TİCARİ MAL HESABI	3.000	
	255 DEMİRBAŞLAR HESABI	2.500	
	320 SATICI HESABI		500
	321 BORÇ SEN. H.		1.600
	500 SERMAYE H.		6.600
	Açılış Kaydı		

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	Y
3	Y
4	D
5	D
6	D
7	Y
8	Y
9	D
10	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ 3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	01.12.2011		
	100 KASA HESABI	100.000	
	102 BANKA HESABI	50.000	
	120 ALICILAR HESABI	150.000	
	153 TİCARİ MAL HESABI	30.000	
	320 SATICI H.		20.000
	321 BORÇ SEN. H.		40.000
	500 SERMAYE H.		270.000
	Açılış kaydı		
2	03.12.2011		
	100 KASA HESABI	5.000	
	101 ALINAN ÇEKLER HESABI	18.600	
	600 YURT İÇİ SAT.		20.000
	391 HES. KDV HESABI		3.600
	01 nu.lı fatura ile mal satışı		
3	06.12.2011		
	253 TES. MAK. CİH. HESABI	500	
	191 İND. KDV HESABI	90	
	103 VER ÇEK HESABI		590
	365 nu.lı fatura ile makine alışı		
4	10.12.2011		
	110 HİSSE SEN. HESABI	30.000	
	653 KOM. GİDERLERİ HESABI	200	
	100 KASA HESABI		30.200
	Hisse senedi alışı		
5	15.12.2011		
	100 KASA HESABI	5.000	
	120 ALICILAR HESABI		5.000
	Alıcının borç ödemesi		

6	17.12.2011	1.000	1.000
	135 PERSONELDEN ALAC. H. 100 KASA HESABI Personele borç verilmesi		
7	20.12.2011	24.000	20.000 4.000
	100 KASA HESABI 110 HİSSE SEN.HESABI 645 MENKUL KYM. SATIŞ KÂRLARI Hisse senedi satışı		
8	23.12.2011	7.000 1.260	8.260
	153 TİCARİ MAL HESABI 191 İND. KDV HESABI 100 KASA HESABI 458 nu.lı fatura ile mal alışı		
9	28.12.2011	8.000	8.000
	240 BAĞLI ORT. HESABI 100 KASA HESABI Hisse senedi alışı		
10	29.12.2011	590	590
	103 VER. ÇEK. ÖD. EM. HESABI 102 BANKA HESABI Çek ödemesi		

11	30.12.2011		
	108 DİĞ. HAZ. DEĞ. HESABI	1.000	
	121 ALAC. SENET. HESABI	2.000	
	220 ALICILAR HESABI	2.900	
	600 YURT İÇİ SAT. HESABI		5.000
	391 HES. KDV HESABI		900
02 nu.lı fatura ile mal satışı			

12	31.12.2011		
	770 GENEL YÖNETİM GİD. H.	100	
	257 BİR. AMORT. HESABI		100
Amortisman ayrılması			

13	31.12.2011		
	391 HESAPLANAN KDV HESABI	4.500	
	191 İND. KDV HESABI		1.350
	360 ÖD. VERGİ FON		3.150
KDV mahsup kaydı			

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	D
4	Y
5	D
6	D
7	Y
8	Y
9	Y
10	D

TEK DÜZEN HESAP PLANI
Türkiye genelinde yürürlüğe giriş: 26/12/1992; uygulamaya geçiş:
1/1/1994

1 DÖNEN VARLIKLAR

10 HAZIR DEĞERLER

100	KASA
101	ALINAN ÇEKLER
102	BANKALAR
103	VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ (-)
108	DİĞRE HAZIR DEĞERLER

11 MENKUL KIYMETLER

110	HİSSE SENETLERİ
111	ÖZEL KESİM TAHVİL, SENET VE BONOLARI
112	KAMU KESİMİ TAHVİL, SENET VE BONOLARI
118	DİĞER MENKUL KIYMETLER
119	MENKUL KIYMET DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

12 TİCARİ ALACAKLAR

120	ALICILAR
121	ALACAK SENETLERİ
122	ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)
126	VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR
127	DİĞER TİCARİ ALACAKLAR
128	ŞÜPHELİ ALACAKLAR
129	ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)

13 DİĞER ALACAKLAR

131	ORTAKLARDAN ALACAKLAR
132	İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR
133	BAĞLI ORTAKLARDAN ALACAKLAR
134	PERSONELDEN ALACAKLAR
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR
137	DİĞER ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)
138	ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR
139	ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)

15 STOKLAR

150	İLK MADDE VE MALZEME
151	YARI MAMÜLLER - ÜRETİM
152	MAMÜLLER
153	TİCARİ MALLAR
157	DİĞER STOKLAR
158	STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI

17 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ

170 – 178	YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ
179	TAŞERONLARA VERİLEN AVANSLAR

18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI

180	GELECEK AYLARA AİT GİDERLER
181	GELİR TAHAKKUKLARI
182	ERTELENMİŞ GİDERLER

19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR

190	DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ
191	İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ
192	DİĞER KATMA DEĞER VERGİSİ
193	PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR
195	İŞ AVANSLARI
196	PERSONEL AVANSLARI
197	SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLARI
198	DİĞER ÇEŞİTLİ DÖNEN VARLIKLAR
199	DİĞER DÖNEN VARLIKLARI KARŞILIĞI (-)

2 DURAN VARLIKLAR

22 ALICILAR

220	ALICILAR
221	ALACAK SENETLERİ
222	ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)
226	VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR
229	ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILĞI (-)

23 DİĞER ALACAKLAR

231	ORTAKLARDAN ALACAKLAR
232	İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR
233	BAĞLI ORTAKLARDAN ALACAKLAR
234	PERSONELDEN ALACAKLAR
236	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR
237	DİĞER ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)
239	ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR KARŞILĞI (-)

24 MALİ DURAN VARLIKLAR

240	BAĞLI MENKUL KIYMETLER
241	BAĞLI MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILĞI (-)
242	İŞTİRAKLER
243	İŞTİRAKLERE SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)
244	İŞTİRAKLER SERMAYE PAYLARI DEĞER DÜŞÜK KARŞILĞI (-)
245	BAĞLI ORTAKLIKLAR
246	BAĞLI ORTAKLIKLARA SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)
247	BAĞLI ORTAKL SERMAYE PAYLARI DEĞER DÜŞÜK KARŞILĞI (-)
248	DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR
249	DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR KARŞILĞI (-)

25 MADDİ DURAN VARLIKLAR

250	ARAZİ VE ARSALAR
251	YER ALTI VE YER ÜSTÜ DÜZENLERİ
252	BİNALAR
253	TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR
254	TAŞITLAR
255	DEMİRBAŞLAR
256	DİĞER MADDİ DURAN VARLIKLAR
257	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)
258	YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR
259	VERİLEN AVANSLAR

26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

260	HAKLAR
261	ŞEREFİYE
262	KURULUŞ VE ÖRGÜTLENME GİDERLERİ
263	ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ
264	ÖZEL MALİYETLER
267	DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR
268	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)
269	VERİLEN AVANSLAR

27 ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR

271	ARAMA GİDERLERİ
272	HAZIRLIK VE GELİŞTİRME GİDERLERİ
277	DİĞER ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR
278	BİRİKMİŞ TÜKENME PAYLARI (-)
279	VERİLEN AVANSLAR

28 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI

280	GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI
281	GELİR TAHAKKUKLARI

29 DİĞER DURAN VARLIKLAR

291	GELECEK YILLARDA İNDİRİLECEK KDV
292	DİĞER KDV
293	GELECEK YILLAR İHTİYACI STOKLAR
294	ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR
295	PEŞİN ÖDENEĞİN VERGİLER VE FONLAR
297	DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR
298	STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILĞI (-)
299	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)

3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

30 MALİ BORÇLAR

300	BANKA KREDİLERİ
303	UZUN VADELİ KREDİLERİN ANA PARA TAKSİTL. VE FAİZL.
304	TAHVİL ANA PARA BORÇ TAKSİT VE FAİZLERİ
305	ÇIKARILMIŞ BONOLAR VE SENETLER
306	ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER
307	FİNANSAL KİRALAMA BORÇLARI
308	MENKUL KIYMETLER İHRAÇ FARKLARI (-)
309	DİĞER MALİ BORÇLAR

32 TİCARİ BORÇLAR

320	SATICILAR
321	BORÇ SENETLERİ
322	BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)
326	ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR
329	DİĞER TİCARİ BORÇLAR

33 DİĞER BORÇLAR

331	ORTAKLARA BORÇLAR
332	İŞTİRAKLERE BORÇLAR
333	BAĞLI ORTAKLARA BORÇLAR
335	PERSONELE BORÇLAR
336	DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR
337	DİĞER BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)

34 ALINAN AVANSLAR

340	ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI
349	ALINAN DİĞER AVANSLAR

35 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAK EDİŞLERİ

350 – 358	YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAK EDİŞ BEDELLER
-----------	---

36 ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER

360	ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR
361	ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ
368	VADESİ GEÇMİŞ ERTELENMİŞ VEYA TAKSİTLENDİRİLMİŞ VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER
369	ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER

37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI

370	DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜML KARŞILIK
371	DÖNEM KÂRININ PEŞİN ÖDENEN VERGİ DİĞER YÜKÜM (-)
372	KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI
373	MALİYET GİDERLERİ KARŞILIĞI
379	DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI

38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI

380	GELECEK AYLARA AİT GELİRLER
381	GİDER TAHAKKUKLARI
382	ERTELENMİŞ GELİRLER

39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

391	HESAPLANAN KDV
392	DİĞER KDV
393	MERKEZ VE ŞUBELER CARİ HESABI
397	SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI
399	DİĞER ÇEŞİTLİ YABANCI KAYNAKLAR

4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

40 MALİ BORÇLAR

400	BANKA KREDİLERİ
405	ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER
407	ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER
408	MENKUL KIYMETLER İHRAÇ FARKLARI (-)
409	DİĞER MALİ BORÇLAR

42 TİCARİ BORÇLAR

420	SATICILAR
421	BORÇ SENETLERİ
422	BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)
426	ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR
429	DİĞER TİCARİ BORÇLAR

43 DİĞER BORÇLAR

431	ORTAKLARA BORÇLAR
432	İŞTİRAKLERE BORÇLAR
433	BAĞLI ORTAKLIKLARA BORÇLAR
436	DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR
437	DİĞER BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)
438	KAMUYA OLAN ERTELENMİŞ VEYA TAKSİTLEND. BORÇLAR

44 ALINAN AVASLAR

440	ALINAN SİPARİŞ AVASLARI
449	ALINAN DİĞER AVANSLAR

47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI

472	KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI
479	DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI

48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI

480	GELECEK YILLARA AİT GELİRLER
481	GİDER TAHAKKUKLARI

49 DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

492	GELECEK YILLARA ERTELENEN VEYA TERKİN EDİLEK KDV
493	TEŞİSE KATILMA PAYLARI
499	DİĞER ÇEŞİTLİ UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

5 ÖZKAYNAKLAR

50 ÖDENMİŞ SERMAYE

500	SERMAYE
501	ÖDENMEMİŞ SERMAYE (-)

52 SERMAYE YEDEKLERİ

520	HİSSE SENEDİ İHRAÇ PİRİMLERİ
521	HİSSE SENEDİ İPTAL KARLARI
522	MADDİ DURAN VARLIK YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI
523	İŞTİRAKLER YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI
526	BORSADA OLUŞAN DEĞER ARTIŞLARI (öneri)
529	DİĞER SERMAYE YEDEKLERİ

54 KÂR YEDEKLERİ

540	YASAL YEDEKLER
541	STATÜ YEDEKLERİ
542	OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER
543	MALİYET ARTIŞ FONU (öneri)
544	SERMAYEYE EKLENCEK İŞTİRAK HİSSELERİ VE GAYRİMENKUL SATIŞ KAZANÇLARI
548	DİĞER KÂR YEDEKLERİ
549	ÖZEL FONLAR

57 GEÇMİŞ YILLAR KÂRLARI

570	GEÇMİŞ YILLAR KÂRLARI
-----	-----------------------

58 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI

580	GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)
-----	-----------------------------

59 DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)

590	DÖNEM NET KÂRI
591	DÖNEM NET ZARARI (-)

6 GELİR TABLOSU HESAPLARI

60 BRÜT SATIŞLAR

600	YURT İÇİ SATIŞLAR
601	YURT DIŞI SATIŞLAR
602	DİĞER GELİRLER

61 SATIŞ İNDİRİMLERİ

610	SATIŞTAN İADELER (-)
611	SATIŞ İSKONTOLARI (-)
612	DİĞER İNDİRİMLER (-)

62 SATIŞLARIN MALİYETİ

620	SATILAN MAMÜLLER MALİYETİ (-)
621	SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ (-)
622	SATILAN HİZMET MALİYETİ (-)
623	DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ (-)

63 FALİYET GİDERLERİ

630	ARAŞTIRMA GELİŞTİRME GİDERLERİ (-)
631	PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ (-)
632	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ (-)

64 DİĞER FALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR

640	İŞTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRLERİ
641	BAĞLI ORTAKLIKLARDAN TEMETTÜ GELİRLERİ
642	FAİZ GELİRLERİ
643	KOMİSYON GELİRLERİ
644	KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR
645	MENKUL KIYMET SATIŞ KÂRLARI
646	KAMBİYO KÂRLARI
647	REESKONT FAİZL. GELİRLERİ
649	DİĞER OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR

65 DİĞER FALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR

653	KOMİSYON GİDERLERİ (-)
654	KARŞILIK GİDERLERİ (-)
655	MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI (-)
656	KAMBİYO ZARARLARI (-)
657	REESKONT FAİZ GİDERLERİ (-)
659	DİĞER OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)

66 FİNANSMAN GİDERLERİ

660	KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ (-)
661	UZUN VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ (-)

67 OLAĞAN DIŞI GELİR VE KÂRLAR

671	ÖNCEKİ DÖNEM GELİR VE KÂRLARI
679	DİĞER OLAGANDIŞI GELİR VE KÂRLAR

68 OLAĞAN DIŞI GİDER VE ZARARLAR

680	ÇALIŞMAYAN KISIM GİDER VE ZARARLARI (-)
681	ÖNCEKİ DÖNEM GİDER VE ZARARLARI (-)
689	DİĞER OLAĞAN DIŞI GİDER VE ZARARLARI (-)

69 DÖNEM NET KÂR VEYA ZARARI

690	DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI
691	DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜM KARŞILIK (-)
692	DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI

7 MALİYET HESAPLARI (7-A SEÇENEĞİ)

700	MALİYET MUHASEBESİ BAĞLANTI HESABI
701	MALİYET MUHASEBESİ YANSITMA HESABI
710	DİREKT İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ
711	DİREKT İLK MADDE VE MALZEME YANSITMA HESABI
712	DİREKT İLK MADDE VE MALZEME FARKLARI
713	DİREKT İLK MADDE VE MALZEME MİKTAR FARKI
720	DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ
721	DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ YANSITMA HESABI
722	DİREKT İŞÇİLİK ÜCRET FARKLARI
723	DİREKT İŞÇİLİK SÜRE (ZAMAN) FARKLARI
730	GENEL ÜRETİM GİDERLERİ
731	GENEL ÜRETİM GİDERLERİ YANSITMA HESABI
732	GENEL ÜRETİM GİDERLERİ BÜTÇE FARKLARI
733	GENEL ÜRETİM GİDERLERİ VERİMLİLİK FARKLARI
734	GENEL ÜRETİM GİDERLERİ KAPASİTE FARKLARI
740	HİZMET ÜRETİM MALİYETİ
741	HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANSITMA HESABI
742	HİZMET ÜRETİM MALİYETİ FARK HESAPLARI
750	ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ
751	ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ YANSITMA HES
752	ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDER FARKLARI
760	PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ

761	PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ YANSITMA HESABI
762	PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ FARK HESABI
770	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ
771	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ YANSITMA HESABI
772	GENEL YÖNETİM GİDER FARKLARI HESABI
780	FİNANSMAN GİDERLERİ
781	FİNANSMAN GİDERLERİ YANSITMA HESABI
782	FİNANSMAN GİDERLERİ FARK HESABI

8 79 GİDER ÇEŞİTLERİ (7-B SEÇENEĞİ)

790	İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ
791	İŞÇİ ÜCRET VE GİDERLERİ
792	MEMUR ÜCRET VE GİDERLERİ
793	DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER
794	ÇEŞİTLİ GİDERLER
795	VERGİ, RESİM VE HARÇLAR
796	AMORTİSMAN VE TÜKENME PAYLARI
797	FİNANSMAN GİDERLERİ
798	GİDER ÇEŞİTLERİ YANSITMA HESABI
799	ÜRETİM MALİYET HESABI

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- **Muhasebe Kitapları**
- **Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası Sitesi**
- **Üniversitelerin İnternet Siteleri**
- **Çevrenizdeki Bankalar ile İşletmeler**
- **Muhasebe Büroları**
- **Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası (TÜRMOB) Yayınları**
- **Muhasebe Süreli Yayınları**
- **www.gelirler.gov.tr**
- **www.ssk.gov.tr**
- **www.turmob.org.tr**

KAYNAKÇA

- BOZAN Osman, **Muhasebe Teknikleri Lise 1 Ders Kitabı**, Tutibay Yayınları, Ankara, 2004.
- ERTÜRK Ekrem, **Muhasebe Teknikleri Lise 1 Ders Kitabı**, Okyay Yayıncılık, Ankara, 2002.
- ERTÜRK Ekrem, **Muhasebe Teknikleri Lise 2 Ders Kitabı**, Okyay Yayıncılık, Ankara, 2002.
- KARAKAYA Mevlüt, **Muhasebe Teknikleri 2 Ders Kitabı**, Tutibay Yayınları, Ankara, 2005.
- SEVİLENGÜL Orhan, **Genel Muhasebe**, Gazi Yayınları, Ankara, 1997.
- **Muhasebenin Temel Kavramları ve Tek Düzen Hesap Planı**, TÜRMOB Yayınları, Ankara, 1994.
- ÖZDEMİR Filiz, **Yayımlanmamış Ders Notları**, Ankara, 2011.
- COŞKUNCA Semra, **Yayımlanmamış Ders Notları**, Ankara, 2011.